O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KUTOB PALATASI
INV.№

Shu aziz Vatan — barchamizniki

ÓZBEKISTON OVOZI

O'ZBEKISTON XALQ DEMOKRATIK PARTIYASI

IJTIMOIY-SIYOSIY GAZETA

2002 YIL
31 AVGUST
SHANBA
№ 109-110 (26.969)
1918 yil 21 iyundan chiqa boshlagan.

ЎЗБЕКИСТОНДА ДЕМОКРАТИК ЎЗГАРИШЛАРНИ ЯНАДА ЧУҚУРЛАШТИРИШ ВА ФУҚАРОЛИК ЖАМИЯТИ АСОСЛАРИНИ ШАКЛЛАНТИРИШНИНГ АСОСИЙ ЙЎНАЛИШЛАРИ

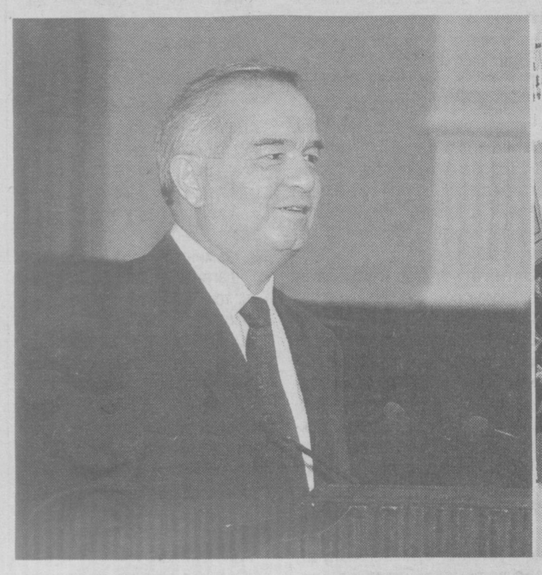

ИККИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИНИНГ ТЎҚҚИЗИНЧИ СЕССИЯСИ ҲАҚИДА АХБОРОТ

29 август куни Тошкентда иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг тўққизинчи сессияси ўз ишини бошлади.

Парламент сессиясида Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов иштирок этмоқда.

Мажлислар залида Вазирлар Маҳкамаси аъзолари, республика ташкилотлари раҳбарлари, хорижий давлатларнинг элчилари ва дипломатик корпус вакиллари, чет эл ҳамда маҳаллий оммавий ахборот воситалари мухбирлари ҳозир бўлди.

Сессия ишини Олий Мажлис Раиси Э.Халилов бошқарди.

Олий Мажлис сессиянинг ишчи органи — котибиятни ташкил қилди ва кун тартибини тасдиқлади.

Депутат С.Худоёровни хотирлаб, депутатлар бир дақиқа сукут сақлади.

Сессия кун тартиби Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Раисининг ўринбосари тўғрисидаги масалани кўриб чиқиш билан бошланди. Депутатлар бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан Т.Камаловни ушбу вазифадан озод этди ва Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 84-моддасига биноан М.Ерниязовни Олий Мажлис Раисининг ўринбосари этиб сайлади.

Сессияда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов маъруза қилди.

Давлатимиз раҳбари мамлакатимиз мустақил ривожланиши асосий босқичларини атрофлича таҳлил этди, демократик ислоҳотларни янада чуқурлаштириш, фуқаролик жамияти асосларини шакллантиришнинг устувор йўналишлари ва тамойилларини белгилаб берди. Президент Ўзбекистон Республикаси суверенитети, сиёсий институтлар ва нодавлат жамоат ташкилотларини мустаҳкамлаш, миллий хавфсизлик ва ижтимоий бар-қарорликни таъминлаш, Қуролли Кучларни давр талабига мувофиқ ислоҳ қилишнинг долзарб масалаларига алоҳида эътибор қаратди (Маъруза матни матбуотда чоп этилмоқда).

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов маърузасини муҳокама этишда Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси раиси А.Орипов, Қўқон шаҳридаги тиббиёт билим юрти директори З.Охунова, «Олмалиқ кон-металлургия комбинати» очиқ турдаги акционерлик жамияти бош директори Г.Прохоренко, Олий Мажлиснинг Атроф-муҳит ва табиатни муҳофаза қилиш масалалари қўмитаси раиси Қ.Жумабеков, Ўзбекистон Халқ демократик партияси Қашқадарё вилояти кенгашининг биринчи котиби Ф.Омонов, Самарқанд тумани ҳокими Р.Ҳакимова, Олий Мажлиснинг Халқаро ишлар ва парламентлараро алоқалар қўмитаси раиси Э.Воҳидов, Тошкент молия институти ректори М.Шарифхўжаев, Олий Мажлиснинг Матбуот ва ахборот қўмитаси раисининг ўринбосари, «Миллий тикланиш» демократик партияси раиси И.Тоҳуров, мудофаа вазирининг ўринбосари, Жануби-ғарбий махсус ҳарбий округ қўмондони Т.Жумаев, Шарқий округ қўмондони Қ.Аҳмедов, Марказий ҳарбий округ қўмондони И.Эргашев, Тошкент ҳарбий округи қўмондони Б.Тошматов, Қуролли Кучлар Бирлашган штаби бошлиғининг биринчи ўринбосари А.Собиров иштирок этди. Улар Президент Ислом Каримов маърузасидаги фикр ва хулосаларни, мамлакатда ислоҳотларни янада чуқурлаштириш концепциясини қўллаб-қувватлади.

Депутатларнинг таклифига кўра, Олий Мажлис Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг маърузаси юзасидан қарор лойиҳасини тайёрлаш бўйича махсус комиссия тузди. Мазкур комиссия раиси — парламентнинг Халқаро ишлар ва парламентлараро алоқалар қўмитаси раиси Э.Воҳидов депутатлар эътиборига Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг маърузаси юзасидан қарор лойиҳасини ҳавола этди. Олий Мажлис тегишли қарор қабул қилди.

Молия вазири М.Нурмуродов Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджетининг 2002 йил биринчи ярим йиллигидаги ижроси тўғрисида ҳисобот берди. Мазкур масала юзасидан Олий Мажлиснинг Бюджет, банк ва молия масалалари қўмитаси раисининг ўринбосари Р.Каримов қўшимча маъруза қилди.

Мамлакатимизнинг бош молиявий ҳужжати муҳокамасида Бўзатов тумани ҳокими А.Жуманов, Наманган давлат университети ректори Т.Файзуллаев, Қува тумани «Матлуботсавдо» акционерлик жамияти бошқаруви раиси М.Ҳайдаров, Хўжаобод тумани Мадиёров номидаги ширкат хўжалиги раиси Қ.Обидов, Урганч қурилиш касб-ҳунар коллежи директори И.Бойжонов иштирок этди. Депутатлар Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджетининг 2002 йил биринчи ярим йиллигидаги ижроси тўғрисидаги ҳисоботни маъқуллади ва тегишли қарор қабул қилди.

(Давоми 3-бетда)

ПРЕЗИДЕНТ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ ОЛИЙ МАЖЛИС ТЎҚҚИЗИНЧИ СЕССИЯСИДАГИ МАЪРУЗАСИ

Ассалому алайкум, азиз ватандошлар!

Муҳтарам халқ депутатлари!

Бир неча кундан сўнг мамлакатимиз, бутун халқимиз ўз мустақиллигининг ўн бир йиллигини катта тантана билан байрам қилади.

Биз 1991 йилнинг 1 сентябридан тобора узоқлашиб борганимиз сари барчамизнинг тақдиримизда ҳал қилувчи аҳамият касб этган ана шу буюк тарихий сана билан боғлиқ баъзи воқеалар, уларнинг айрим тафсилотлари хотирамиздан кўтарилиши ҳам мумкин. Албатта, бу табиий ҳол ва ҳаммамиз буни тўғри тушунамиз.

Шу билан бирга, ҳеч шубҳа йўқки, мана шу улуғ сана билан бугунги кунимиз ўртасидаги масофа қанчалик узайса, босиб ўтган йўлимизни холисона ва атрофлича таҳлил қилиш, тегишли хулоса ва сабоқлар чиқаришнинг аҳамияти тобора кучайиб боради.

Албатта, мана шу ўтган даврга, шу вақт мобайнида амалга оширган ишларимизга бериладиган баҳо турлича бўлиши мумкин. Бу, аввало, ҳаётимизда рўй бераётган ўзгаришларни ким қандай нуқтаи назардан таҳлил қилишига, эришган ютуқларимизни қандай кўз билан баҳолашига боғлиқ. Табиийки, бундай ёндашув ва хулосаларга қўшилиш ҳам, қўшилмаслик ҳам мумкин.

Лекин, ишончим комилки, бир масалада, яъни биз бундан ўн бир йил муқаддам қабул қилган тарихий қарор, танлаган йўлимиз тўғрилиги бўйича аксарият кўпчиликнинг фикри бир жойдан чиқиши шубҳасиз.

Биз тарихимизнинг ўша туб бурилиш нуқтасида, ғоят хатарли ва мураккаб кунларда ҳақиқатан ҳам якка-ю ягона тўғри йўлни танладик. Яъни, мустабид тузум, ўта мафкуралашган, миллий ўзлигимизни топтаган эски тизимдан воз кечиб, халқимизнинг хоҳиш-иродаси, азму қарорини бажо келтириб, очиқ демократик ва ҳуқуқий давлат қуриш, ижтимоий йўналтирилган бозор иқтисодиётини шакллантириш йўлини танладик.

Халқимизнинг асрий орзу-умидлари ва интилишларига жавоб берадиган, мамлакатимизга, эртага ўрнимизга келадиган авлодларга улкан имконият ва истиқболлар эшигини очадиган ҳаётга қадам қўйдик.

Албатта, ҳаммамиз яхши тушунардикки, биз олдимизга қўйган мақсадларга эришиш осон эмас эди ва бу ҳақиқатни йиллар ўтгани сари тобора кўпроқ ва аниқ англамоқдамиз.

Энг муҳими, бугун ана шу мақсад-муддаоларга — мустақил давлат, эркин жамият ва фаровон ҳаёт қуриш, содда қилиб айтганда, дунёда ҳеч кимдан кам бўлмай яшаш учун интилиш кенг жамоатчилигимиз, халқимизнинг онгу тафаккури, амалий ҳаракатларида тобора кўпроқ ўрин эгалламоқда.

Айни пайтда, минг афсус билан шуни ҳам таъкидлашга мажбурмизки, бугун собиқ иттифоқ ҳудудида, айрим қўшни давлатларда баъзи бир ғалати ҳолатларни кузатишимиз мумкин. Яъни, ўз умрини яшаб бўлган, сиёсий жиҳатдан касодга учраган, коммунистик мафкурага асосланган тизимни соғиниб-қўмсаб гапираётган айрим сиёсат ва давлат арбоблари — эски тузум тарафдорлари яна қайтадан бош кўтараётганига гувоҳ бўлмоқдамиз.

Улар, бир қарашда, қулай келган пайтда ўзларини мустақиллик учун курашган ва эски тизимдан жабр-зиён кўрган шахслар сифатида кўрсатади, шу билан бирга, кези келганда кимгадир яхши кўриниш ва сохта обрў топиш мақсадида ўзини СССРни сақлаб қолиш учун охиригача курашганлар сафига қўшишга уринади.

Бир сўз билан айтганда, СССРнинг сояси собиқ иттифоқ минтақасидан ҳали-бери бутунлай кўтарилган эмас ва буни биз доимо инобатга олишимиз, ҳамиша сергак ва ҳушёр бўлиб яшашимиз зарур.

Шу сабабли, биз ўз мустақиллигимизни қандай қийинчиликлар билан, қандай синов ва суронли курашлар билан қўлга киритганимизни бугун яна бир бор эслашимиз ўринли, деб биламан.

Яъни, ҳали-бери хотирамиздан кўтарилмаган ўша таҳликали кунларни ёдга олар эканмиз, шу залда ўтирган одамлар, умуман кўпчилик замондошларимиз гувоҳи бўлган воқеаларни, бизга ҳасад билан қарайдиган ташқи ва ички душманларимизнинг юртимизда ҳукмронлик қилиш, ўз ёвуз мақсадларига эришиш учун қандай ўта хавфли хуружлар қилганини эсласак, ортиқча бўлмайди.

Шундай қабиҳ ният билан 1989 йил май-июнь ойларида Фарғона, 1990 йил февраль-март ойларида Бўка ва Паркентда содир этилган, ҳеч қачон ёдимиздан чиқмайдиган даҳшатли фожиалар; 1990 йилнинг июнь ойидаги Ўш ва Ўзган воқеалари; 1991 йилнинг 8 декабрида Намангандаги собиқ вилоят ижроқўми биносини эгаллаб олган диний экстремистларнинг конституцион тузумга қарши тажовузлари; 1991 йил октябрь ойида собиқ Марказ тарбиялаган ва тезлаган партия-совет номенклатураси томонидан ташкил қилинган, Олий Совет 7-сессиясида Президентни ағдаришга бўлган уринишлар; 1992 йилнинг 16 январида Талабалар шаҳарчасида ўзимизнинг фарзандларимизни ёлғон даъват ва чақириқлар билан йўлдан оғдириб, уюштирилган тартибсизликлар ва шунга ўхшаган хатти-ҳаракатлар, авваламбор, ўзбек халқининг, ҳамжиҳатлигини бузиш, унинг эркинлик ва озодлик учун олиб бораётган курашига зарба бериш, томирига болта уришга қаратилганини бугун барчамиз яхши англаймиз.

1999 йил февраль ойида пойтахтимиз Тошкент шаҳрида ёвуз террорчи кучлар томонидан содир этилган портлашлар натижасида қанча бегуноҳ одамлар ҳаётдан кўз юмгани ва ярадор бўлгани ҳам халқимиз хотирасидан асло ўчмайди.

1999, 2000 ва 2001 йилларнинг ёз фаслида Афғонистон ҳудудида ўзига уя қуриб олган террорчи тўдаларнинг чегараларимиздан бостириб кириб, бизни азиз фарзандларимиз — ҳаётга эндигина қадам қўяётган ҳарбий аскарлардан жудо қилиб, оналар юрагини дарду аламга тўлдирганини, Ўзбекистоннинг озодлиги ва тинчлигига қарши ташкил қилинган хуруж ва ҳаракатларни бошимиздан кечирганимизни ҳам биз ҳеч қачон унутмаслигимиз ва бундан тегишли сабоқлар чиқаришимиз зарур.

Бундай қора ниятларни амалга оширишга уринган тўдалар ва ҳаракатлар ортида қандай қабиҳ сиёсий кучлар ҳамда экстремистик марказлар тургани, улар бу мақсадлар учун катта маблағлар ажратгани, махсус қўпорувчилик ва террорчилик лагерларида жангариларни тайёрлагани бугун барчамизга аён бўлиши муқаррар.

Биз яхши тушунамиз — бугун янги ҳаёт, янги жамият барпо этиш йўлида қўлга киритаётган ютуқларимизни, амалга ошираётган ишларимизни кўра олмайдиган, юртимизга кўз олайтираётган маълум кучлар ўз қабиҳ ва нопок ниятларидан ҳали ҳам қайтган эмас.

Шунинг учун ҳам халқимизнинг орзу-интилишларини ўзида мужассам этган, бугун юртимизда шиор бўлиб қолган «**Ўз уйингни ўзинг асра!**» ва «**Тинчлик учун курашмоқ керак**» деган ҳаракатларимизни янада кучайтиришимиз, доимо огоҳ бўлишимиз керак.

Шуни катта мамнуният билан таъкидлашимиз зарурки, жаҳон ҳамжамияти халқаро терроризмга — бу жирканч бало-казога қарши эълон қилган курашда давлатимиз ва жамиятимиз ҳам қатъий бел боғлаганини дунё майдонида бугун кўпчилик тан олмоқда ва Ўзбекистонимизга ҳурмат-эътибор билан қарамоқда.

Муҳтарам юртдошлар!

Мен Ватанимиз ўз истиқлолини қўлга киритган дастлабки йилларга хаёлан яна қайтиб, шуни айтмоқчиманки, биз янги Ўзбекистон давлатини барпо этиш учун илк қадамларни қўйган ўша даврда, аввало, **иқтисодий-ижтимоий ислоҳотларимизнинг асоси бўлган, дунёда ўзбек модели деб ном олган бозор муносабатларига ўтишнинг беш асосий тамойилини ишлаб чиқдик.** Ва мавжуд мураккаб шароитга ҳар томонлама мос келадиган, ривожланишимиз учун энг мақбул бўлган бу йўлни халқимиз, жамоатчилигимиз эътироф этди ва қўллаб-қувватлади.

Маълумки, бизга эски тузумдан бир томонлама ривожланган, ночор ва заиф иқтисодиёт мерос қолган эди. Мустақиллигимизнинг дастлабки йилларидаги мураккаб иқтисодий ҳолат, собиқ шўро тизимида Ўзбекистонга асосан арзон хомашё минтақаси сифатида жой ажратиб, биринчи навбатда, унинг бўйнига пахта, олтин, қимматбаҳо ва стратегик материаллар етказиб бериш юклатилгани, айни вақтда, аҳоли учун зарур бўлган асосий истеъмол товарлари ва озиқ-овқат маҳсулотлари, жумладан, ғалла ва дон, гўшт ва сутнинг аксарият қисми республика ташқарисидан келтирилишининг оқибати эди.

Ўз заминимизда бой заҳиралари мавжуд бўлган ёнилғи ва нефть маҳсулотлари четдан ташиб келтирилгани ҳақида эса гапириб ўтирмаса ҳам бўлади.

(Давоми 2-бетда)

Самимий қутловлар

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Муҳтарам Президент Жаноблари,

1 сентябрда нишонланадиган мамлакатингиз мустақиллигининг 11 йиллиги муносабати билан Сизга ва Ўзбекистон халқига Америка халқи номидан қутловлар йўллашга ижозат бергайсиз.

Бу йил Америка — Ўзбекистон муносабатлари учун шонли давр сифатида ёдимизда қолади. Терроризмга қарши курашга қўшган фидокорона ҳиссаси учун ҳукуматингиздан чуқур миннатдормиз ҳамда иқтисодий ва сиёсий ислоҳотларни амалга ошириш борасида Сизнинг саъй-ҳаракатларингизни юксак қадрлаймиз. Биз бутун минтақада ижобий роль ўйнайдиган гуллаб-яшнаётган ва барқарор Ўзбекистонни бунёд этишда бундан буён ҳам ҳукуматингиз билан ҳамкорлик қилишга содиқ бўлиб қоламиз.

Келгуси йилда Ўзбекистон билан Қўшма Штатлар ўртасидаги муносабатлар тобора мустаҳкамланишига ишончим комил.

Самимий эҳтиром ила,

Жорж БУШ,
Америка Қўшма Штатлари Президенти

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Ўзбекистон Республикасининг Мустақиллик куни байрам қилиниши муносабати билан Сиз, Жаноби Олийларига ўзимнинг чин дилдан қутловларимни ҳамда Сизга эзгулик ва мамлакатингиз халқига равнақ тилаб билдирган самимий истакларимни йўллаш менга ғоят катта мамнуният бахш этади.

АКИХИТО,
Япония Императори

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Президент Жаноблари,

Сизни Ўзбекистон Республикасининг Мустақиллик куни муносабати билан муборакбод этаман.

Ўтган йил мобайнида Ўзбекистон билан Германия ўртасидаги ўзаро муносабатлар, жумладан, ўзбек ва герман сиёсатчиларининг кўпдан-кўп учрашувлари туфайли янада мустаҳкамланди. Германия Ўзбекистонни муҳим шерик ва Марказий Осиёда барқарорлик гарови деб ҳисоблайди. Сизнинг мамлакатингиз терроризмга қарши кучлар сафига қўшилди ва Афғонистонда тинчликни тиклаш борасида Германиянинг саъй-ҳаракатларини фаол қўллаб-қувватлади.

Демократия, инсон ҳуқуқлари ва қонун устуворлиги ҳақиқий барқарорликнинг узвий шартларидир. Ишонаманки, биз мулоқот йўли билан мана шу мақсадларга яқинлашамиз.

Сизга мамлакатингиз фуқароларининг бахт-саодати йўлида олиб бораётган сиёсатингизда муваффақиятлар, ўзбек халқига эса эркинлик, хавфсизлик ва фаровонлик тилайман.

Эҳтиром ила,

Йоҳаннес РАУ,
Германия Федератив Республикаси Президенти

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Кириб келаётган миллий байрам — Ўзбекистон Республикаси Мустақиллиги эълон қилинган кун муносабати билан Хитой ҳукумати ва хитой халқи номидан, шунингдек шахсан ўз номимдан Сиз, Жаноби Олийларига ва Сиз орқали бутун ўзбек халқига қизғин қутлов ҳамда самимий тилаклар йўллайман.

Кейинги йилларда мамлакатингиз Сиз, Жаноби Олийларининг раҳбарлиги остида мамлакат қурилишининг барча соҳаларида ҳамманинг эътиборига сазовор бўлган катта муваффақиятларга эришди. Мамлакатингиз халқаро майдонда тобора муҳим роль ўйнамоқда. Биз ҳам бунга чин қалбдан қувонамиз.

Шу йилнинг июнида биз Санкт-Петербургда жуда яхши музокаралар ўтказдик. Мен аввалдагидек Сиз, Жаноби Олийлари билан биргаликда Хитой ва Ўзбекистон ўртасидаги муносабатларни мустаҳкамлаш, минтақада тинчлик, барқарорликни сақлаш ҳамда тараққиёт йўлида муттасил куч-ғайрат сарфлашга тайёрман.

Мамлакатингизнинг равнақ топиши ва қудрати ўсишини, унинг халқи эса бахтиёр бўлишини тилайман.

Сиз, Жаноби Олийларига мустаҳкам соғлиқ ва ишларингизда муваффақиятлар тилайман.

Цзян ЦЗЭМИНЬ,
Хитой Халқ Республикаси Раиси

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Муҳтарам Президент Жаноблари!

Дўст ва қардош Ўзбекистоннинг миллий байрами ва Мустақиллик куни муносабати билан Сиз, Зоти Олийларини ва ўзбек халқини турк халқи ва шахсан ўз номимдан энг самимий тилакларим билан қутлайман.

Туркия қардош Ўзбекистон билан алоқаларига алоҳида аҳамият бермоқда. Тарихларга уланган ришталардан куч олган алоқаларимиз ва ҳамкорлигимиз келгусида муштарак манфаат асосида янада ривожланишига ишонаман.

Шу фурсатдан фойдаланиб, Сиз, Зоти Олийларига соғлиқ ва бахт, дўст ва қардош ўзбек халқига омонлик ва фаровонлик тилакларимни чин дилдан изҳор этаман.

Аҳмет Неждет СЕЗЕР,
Туркия Президенти

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Жаноби Олийлари!

Улуғ сана — Ўзбекистон Республикаси Мустақиллиги куни арафасида Покистон халқи, ҳукумати ва шахсан ўз номимдан Ўзбекистон Республикаси халқини ва ҳукуматини чин дилдан муборакбод этиш шарафига муяссар бўлганимдан бағоят мамнунман.

Икки мамлакат ўртасидаги илиқ ва дўстона муносабатлар келажакда ҳам равнақ топишига умидворман.

Фурсатдан фойдаланиб, Сиз, Жаноби Олийларига мустаҳкам соғлиқ, бахт-саодат ва ўзбек халқига туганмас равнақ ва фаровонлик тилайман.

Жаноби Олийлари, Сизга ўз эҳтиромларимни яна бир бор изҳор этишга рухсат этгайсиз.

Генерал Парвез МУШАРРАФ,
Покистон Ислом Республикаси Президенти

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Жаноби Олийлари,

Ўзбекистон Республикасининг Мустақиллик куни муносабати билан Корея Республикаси ҳукумати ва халқи номидан Сизга ва бутун Ўзбекистон халқига самимий қутловларимни изҳор этишдан ғоят мамнунман.

Корея Республикаси билан Ўзбекистон Республикаси ўртасидаги дўстона муносабатлар ва ҳамкорликни ривожлантиришда олға томон талайгина силжиш қилинганлигини мамнуният билан қайд этган ҳолда, бу муносабатлар мамлакатларимизнинг манфаатлари йўлида бундан буён ҳам узоқ йиллар мобайнида мустаҳкамланиб бораверишига ишончим комил эканлигини изҳор қиламан.

Сизга мустаҳкам соғлиқ ва муваффақиятлар, шунингдек буюк мамлакатингизга равнақ тилаб билдирган энг эзгу истакларимни лутфан қабул қилгайсиз.

Ким Дэ ЖУНГ,
Корея Республикаси Президенти

ЎЗБЕКИСТОНДА ДЕМОКРАТИК ЎЗГАРИШЛАРНИ ЯНАДА ЧУҚУРЛАШТИРИШ ВА ФУҚАРОЛИК ЖАМИЯТИ АСОСЛАРИНИ ШАКЛЛАНТИРИШНИНГ АСОСИЙ ЙЎНАЛИШЛАРИ

(Давоми. Боши 1-бетда)

Мана шундай оғир вазиятда бизнинг иқтисодиёт масаласида дейсизми, сиёсий-ижтимоий барқарорликни сақлаш ёки аҳолининг таъминотини йўлга қўйиш масаласида дейсизми — олдимизда турган жуда кўп, бир-биридан чигал, бир-биридан долзарб муаммоларни зудлик билан ҳал этишимизга тўғри келар эди.

Одамларимиз учун муқаддас бўлган маънавий ва диний қадриятларни тиклаш, кўп асрлик олижаноб урф-одатларимиз ва анъаналаримизга таяниб иш кўрганимиз қаддимизни ростлаш имконини берди, мамлакатимизни парокандалик ва бошбошдоқлик, халқимиз табиатига ёт бўлган экстремизм ва ақидапарастлик ботқоғига ботиб кетиш хавфидан сақлаб қолди.

Биз истиқлолимизнинг илк кунлариданоқ эски, қотиб қолган мафкуравий ақидалардан воз кечишга, маънавий янгиланишга, **одамларнинг қалби ва онгига миллий истиқлол ғояси тамойилларини сингдиришга қаратилган аниқ сиёсат олиб бордик.** Бу эса, ўз навбатида, юртдошларимизнинг тафаккурини ўзгартиришда, ислоҳотларни жорий этишда янгича ёндашувларни шакллантириш, жамиятимизда диний бағрикенглик, миллатлараро тотувлик ва конфессиялар ўртасида муроса муҳитини мустаҳкамлашда сезиларли таъсир кўрсатди.

Иқтисодиёт соҳасидаги салбий ҳолатларни бартараф этиб, одамлар турмуш даражасининг кескин пасайиб кетишига йўл қўймасдан, аҳолининг ҳимояга муҳтож қатлам ва гуруҳларини ижтимоий жиҳатдан муҳофаза қилган ҳолда, Ўзбекистонда ижтимоий-сиёсий барқарорликни ва фуқаролар тотувлигини сақлаб қолишга муваффақ бўлдик.

Бугун шуни ишонч билан айта оламизки, нафақат иқтисодиёт соҳасида, балки жамиятимизни сиёсий ва маънавий жиҳатдан янгилаш борасида ҳам биз танлаган тараққиёт модели ва асосий ривожланиш тамойиллари ҳаётда ўзини тўла оқламоқда. Шундай деб айтишга бизнинг барча асосларимиз бор.

Шу билан бирга, бу устувор йўналишларнинг айримлари — хусусан, қонун устуворлиги, ислоҳотларни босқичма-босқич жорий этиш, кучли ижтимоий сиёсат каби тамойиллар мамлакатимизни ривожлантиришнинг кейинги даврларида ҳам биз олдимизга қўйган мақсадларга эришишда муҳим ҳаётий аҳамият касб этади ва ўз қимматини йўқотмайди, десак, ҳеч қандай хато бўлмайди.

Ҳурматли депутатлар!

Айни пайтда, шуни айтишимиз зарурки, юртимиздаги ўзгариш ва янгиланишлар жараёнининг кўлами кенгайиб, самарадорлиги ошиб боргани сари жамият ҳаётининг барча соҳаларини эркинлаштириш ва демократлаштириш зарурати тобора кўпроқ сезилмоқда. Шу боис ҳам, биринчи чақириқ Олий Мажлиснинг 14-сессиясида ва иккинчи чақириқ Олий Мажлиснинг 2000 йилги 1-сессиясида **сиёсий, иқтисодий, ҳуқуқий ва маънавий соҳаларни эркинлаштиришга қаратилган стратегик дастур қабул қилинди.**

Шундан буён ўтган вақт мобайнида ҳаётимизнинг барча соҳаларини эркинлаштириш жараёнининг қонуний асосини такомиллаштириш бўйича кўпгина ишлар амалга оширилди.

Хусусан, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлаш, давлат тузилишини демократлаштириш, бозор ислоҳотларини чуқурлаштириш, хусусий мулкни, тадбиркорлик, кичик ва ўрта бизнес манфаатларини ҳимоялаш борасида зарур кафолатларни яратиб беришга алоҳида эътибор қаратилди ва ушбу йўналишдаги ишлар изчил давом эттирилмоқда.

Ижтимоий-иқтисодий ҳаётимизнинг бу муҳим соҳаларида муносабатларни тартибга солувчи бир қатор янги қонунлар қабул қилинди ва кўпгина қонун ҳужжатларига тегишли ўзгартишлар киритилди; Жиноят, Жиноят-процессуал ва бошқа кодекслар қайтадан кўриб чиқилди.

Шу жумладан, прокуратура тизими устидан ижтимоий назоратни кучайтириш, унинг айрим ҳуқуқларини чегаралаш ва қисқартириш, бу ҳуқуқларнинг кўпини суд идораларига бериш масалаларига аниқлик киритилди.

Инсон ҳуқуқларига риоя этилиши бўйича миллий мониторинг тизимини янада ривожлантириш ва мустаҳкамлашга қаратилган чора-тадбирлар ишлаб чиқилмоқда ва бу борада амалий қадамлар қўйилмоқда.

Шуни алоҳида таъкидлаш зарурки, нафақат қонунчилик соҳасида, балки қонунларни амалиётда қўллаш, жазо тизимини тубдан қайта кўриб чиқиш соҳасида ҳам жиддий ўзгаришлар амалга оширилди.

Суд-ҳуқуқ тизимини ислоҳ қилишга қаратилган чора-тадбирлар, жумладан, судлар тўғрисида, прокуратура тўғрисида, суд ҳужжатлари ва бошқа органлар ҳужжатларини ижро этиш тўғрисида, судларни жиноят ва фуқаролик ишлари бўйича ихтисослаштириш муносабати билан қатор кодексларга ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги қонунларнинг қабул қилиниши одил судлов сифатини ошириш ва ишларни кўриб чиқиш муддатларини қисқартиришни таъминламоқда.

Бу чора-тадбирлар судлар томонидан жиноят ва фуқаролик ишларини кўриб чиқишда, бу жараённинг истисносиз барча босқичларида тарафларнинг ҳақиқий тенглиги ва ўзаро тортиша олиши учун шароит яратиши, айниқса, иқтисодиёт соҳасида содир этилган жиноятлар учун жазоларни сезиларли тарзда енгиллатиш имкониятини амалда таъминлаши лозим.

Ҳокимиятнинг учинчи тармоғи бўлмиш суд тизимини мустаҳкамлаш, судларнинг мустақиллигини, уларнинг фақат қонунга бўйсунишини кучайтириш борасида моҳият-эътиборига кўра мутлақо янги қадам қўйилди, десак, ҳеч қандай муболаға бўлмайди.

Бу ўзгаришларни амалга оширишдан асосий мақсад шуки, **биз одамларнинг судларга фақат жазоловчи идора деб эмас, балки, аввало, инсоннинг ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қилувчи идора деб қарашига эришмоғимиз керак.**

Бугун биз тарихимизнинг ана шу ўтган даврига якун ясар эканмиз, ташқи сиёсат соҳасида эришган ютуқларимизни қайд этмасдан, ҳозирги кунда халқаро майдонда Ўзбекистоннинг юксак эътироф ва обрў-эътибор қозонаётгани ҳақида тўхталмасдан ўтолмаймиз.

Мамлакатимиз тарихан қисқа вақт мобайнида дунё ҳамжамиятида муносиб ўрин эгаллади, керак бўлса, ўзининг мустақил овозига эга бўлди, десак, бу ҳам ҳеч қандай муболаға бўлмайди.

Биз шуни унутмаслигимиз керакки, бундай эътироф, Ўзбекистоннинг жаҳон миқёсида ортиб бораётган нуфузи — бу, авваламбор, мамлакатимизда истиқлолнинг дастлабки кунлариданоқ ўтказиб келинаётган, ҳар томонлама чуқур ўйланган, оғир-вазмин, қатъий ва мустақил ташқи сиёсатнинг натижасидир. Айтиш керакки, бу Марказий Осиё минтақасида хавфсизлик ва барқарорликни таъминлаш бўйича давлатимиз олға сурган барча маълум ташаббуслар, қилинган катта амалий ишларнинг самарасигина бўлиб қолмасдан, айни пайтда мамлакатимизда демократик тамойиллар ва бозор ислоҳотларини амалга ошириш жараёнида намоён бўлаётган жиддий ижобий ўзгаришларнинг халқаро ҳамжамият томонидан эътироф этилиши ҳамдир.

Шу маънода, жорий йилнинг январь ойида ўтказилган умумхалқ референдуми Ватанимиз сиёсий ҳаётида ғоят муҳим воқеа бўлганини таъкидлаш даркор. Референдумнинг ўтказилиши ва унинг якунлари давлатчилигимиз ривожида, жамиятни демократик янгилаш жараёнида муҳим босқич бўлди. Энг асосийси, референдум натижалари мамлакатимизда олиб борилаётган сиёсатнинг жамоатчилигимиз, аҳолимиз томонидан қанчалик қўллаб-қувватланаётганини амалда яққол тасдиқлади.

Буларнинг барчаси демократик ва ҳуқуқий давлат, фаровон ҳаёт барпо этишдек ўз олдимизга қўйган олижаноб мақсад ва марраларга етиш йўлида юртимизда амалга оширилаётган катта ўзгаришларнинг аниқ ва ёрқин кўринишидир.

Шуни қатъий ишонч билан айтиш мумкинки, бугун **Ўзбекистонда ислоҳотлар муқаррар тус олди. Энди уларни ортга қайтариб бўлмайди.** Энг асосийси ва энг муҳими, юртимизда яшаётган одамлар, уларнинг тафаккури, ҳаётга, ўз атрофида юз бераётган барча воқеаларга бўлган муносабати ўзгармоқда.

Авваламбор, кишиларнинг онгини, ҳаёт тарзини шакллантирадиган ижтимоий муносабатлар бутунлай янгича маъно-мазмун касб этмоқда. Мулкдор ва тадбиркорларнинг, кичик ва ўрта бизнес эгаларининг нуфузи ва таъсири кун сайин ортиб бормоқда.

Биз ўрта синф деб атайдиган бу ижтимоий қатлам тимсолида, моҳият-эътиборига кўра, мамлакатимизда нафақат иқтисодий, балки сиёсий барқарорликни таъминлаш, юртимизнинг тараққиёти ва гуллаб-яшнаши йўлида асосий таянч бўладиган янги мулкдорлар синфи шаклланмоқда.

Қадрли ватандошлар!

Ҳаммамиз биламизки, ҳаёт бамисоли оқар дарё, у ҳеч қачон бир жойда тўхтаб турмайди. Бугун барчамиз атрофдаги вазият қандай тус олаётгани, кўпгина қадриятлар янгиланаётгани, нафақат минтақамиз, балки бутун дунё миқёсида ҳаётнинг ўзи ҳам қандай тез суръатлар билан ўзгараётганини кузатиб бормоқдамиз.

XXI аср — шиддаткор тезликлар асри, ахборот ва ахборот технологиялари асри, интеллектуал ресурслар, юксак технология ва замонавий билимлар инсоният тараққиётининг асосий ва ҳал қилувчи омилига айланаётган давр.

Минг афсуски, айни вақтда ҳозирги замоннинг энг хатарли аломати бўлиб жаҳон майдонига чиқаётган халқаро терроризм ва экстремизм, уюшган жиноятчилик, наркобизнес каби хавфсизликка янги таҳдидлардан ҳам кўз юмиб бўлмайди.

Бугунги кунда бундай хавф-хатарларнинг қай тарзда ва қандай асосда пайдо бўлаётганини, улар нафақат бизнинг халқимиз, балки бутун инсоният учун нечоғли мудҳиш бало-қазо эканини биз аниқ тасаввур қиламиз ва уларнинг қандай машъум оқибатларга олиб келиши мумкинлигини яхши англаймиз.

Буларнинг барчаси оддий бир ҳақиқатни яна бир бор тасдиқлайди. Яъни, жаҳон ҳамжамиятидан муносиб ўрин эгаллашга, ўз халқининг тинчлиги ва фаровонлигини таъминлашга интиладиган ҳар қайси давлат бу масалада ўзининг замон талабларига тўлиқ жавоб берадиган, пухта ўйланган, аниқ-равшан фаолият дастурига эга бўлиши зарур.

Содда қилиб айтганда, муайян давлат ва жамият тараққиётининг ҳар бир босқичи ҳаётнинг ўзи ўртага қўяётган шарт ва талабларнинг ҳисобга олинишини тақозо этади.

Айтиш мумкинки, тараққиётнинг ҳар бир босқичи — бу янги муаммолар ва уларни бартараф этиш йўлидаги янги вазифалар демакдир.

Бу — ҳаёт қонунияти, биз уни инкор этолмаймиз ва инкор этишга ҳаққимиз ҳам йўқ.

Биз сизлар билан тараққий топган демократик мамлакатлардаги каби эркин ва фаровон ҳаёт барпо этишни ўз олдимизга эзгу мақсад қилиб қўйган эканмиз, бунга етиб бориш учун Америка, Европа ва Осиёдаги энг ривожланган давлатлар эришган андоза ва меъёрларга чиқишимиз зарурлигини исботлаб ўтиришга ҳожат бўлмаса керак.

Албатта, биз бу йўлда бирмунча салмоқли ютуқларни қўлга киритдик. Буни ҳеч ким инкор этолмайди.

Аммо барчамиз учун аён бўлиши керакки, биз эришган натижа ва марралар олдимизга қўйган буюк мақсадларга етиш йўлида маълум бир бўғин ва босқични ташкил қилади, холос.

Бизнинг бугунги кундаги муҳим вазифамиз — ўтган давр мобайнида эришилган натижаларни яна бир бор танқидий ва холисона баҳолаш ва амалий хулосалар чиқариш.

Бизнинг вазифамиз мамлакатимизни, жамиятимизни демократлаштириш ҳамда янгилаш йўлидаги ҳаракатларимизни сифат жиҳатидан янги босқичга кўтариш ва сўзсиз бу борада амалга оширган ижобий ишларимизни қатъият билан давом эттириш, уларни халқимиз орзу қилган марраларга етказишдир.

Мана шундай мақсадларни ўзида мужассам этган дастурнинг негизини нималар ташкил қилиши керак ва аввало, қандай вазифалар биз учун устувор бўлмоғи лозим?

Биз учун энг асосий, энг муҳим устувор мақсад тенгсиз олий неъмат — мустақилликни бундан буён ҳам асраб-авайлаш, ҳимоя қилиш ва мустаҳкамлаш бўлиб қолаверади.

Мустақиллик биз учун, аввало, ўз тақдиримизга ўзимиз эгалик қилиш ҳуқуқи, келажагимизни ўз қўлимиз билан барпо этиш, юртимиз бойликларидан фақат халқимиз ва Ватанимиз манфаатлари йўлида фойдаланиш демакдир.

Мустақиллик биз учун муқаддас маънавий қадриятлар ва миллий анъаналарга таянган ҳолда ва тарзда яшаш, ана шу бебаҳо меросни асраб-авайлаб, уни келгуси авлодларга янада бойитган ҳолда етказиш демакдир.

Айни вақтда мустақиллик биздан зиммамизга олган халқаро мажбуриятларга риоя этиш ва уларни бажаришни, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Низоми талабларига, халқаро ҳуқуқнинг умумэътироф этилган меъёрларига қатъий амал қилиб яшаш масъулиятини сўзсиз юклайди.

Бу — узоқ-яқин қўшниларимиз билан дўстлик ва ҳамкорлик асосида яшаш, дунё ҳамжамиятидан ўзимизга муносиб обрў ва ўрин эгаллаш учун доим интилиш ва курашиш демакдир.

Биз мустақил тараққиёт йўлини айнан мана шу маъно-мазмунда англаб, уни мамлакатимизни сиёсий жиҳатдан ривожлантириш, иқтисодиётни модернизация қилиш, жамиятни маънавий янгилаш борасида олиб бораётган барча ислоҳотларимизнинг мезони, деб билишимиз керак.

Иккинчи устувор йўналиш. Бу — мамлакатимизда хавфсизлик ва барқарорликни, давлатимизнинг ҳудудий яхлитлигини, сарҳадларимиз дахлсизлигини, фуқароларимизнинг тинчлиги ва осойишталигини таъминлашдан иборат. Чунки бу мезонлар ҳар доим ривожланиш ва тараққиётнинг асосий шарти бўлиб келган. Шунинг учун ҳам экстремизм ва ашаддий ақидапарастликнинг ҳар қандай кўринишларига, халқаро террорчилик ва наркобизнесга қарши изчил курашиш йўлида барча имкониятларимизни ва куч-қудратимизни сафарбар қилиш бугунги кунда энг муҳим ва долзарб вазифамиз бўлмоғи лозим.

Мамлакатимизда ҳукм сураётган миллатлар ва динлараро тотувликни, фуқаролар ҳамжиҳатлигини янада мустаҳкамлаш, ягона хонадонимиз бўлмиш Ўзбекистонда истиқомат қилаётган барча инсонларнинг миллати ва дини, ирқи ва жинсига қарамасдан, уларнинг тинчлиги ва осойишталигини таъминлаш — бу борадаги ишларимизнинг асосий маъно-мазмунига айланиши даркор.

Айни пайтда шуни унутмаслигимиз керакки, мамлакатимиз хавфсизлигини таъминлашда ташқи таҳдидлардан ҳимояланиш ва уларнинг олдини олиш билан бирга, ички хавфсизлик муаммоларига ҳам ғоят жиддий эътибор қаратмоғимиз шарт. Бу жараёнда ўтмишдан салбий мерос бўлиб қолган нуқсон ва иллатлардан халос бўлиш, коррупция, миллатчилик, маҳаллийчилик, уруғ-аймоқчилик кўринишларига қарши курашиш ва, албатта, жамиятни эркинлаштириш йўлидаги ислоҳотларни изчил давом эттириш ва чуқурлаштириш, айниқса, зарур.

Учинчи устувор йўналиш. Бу — бозор ислоҳотларини янада чуқурлаштириш, кучли бозор инфратузилмасини яратиш, барқарор ва ўзаро мутаносиб, мустаҳкам иқтисодиётнинг муҳим шарти бўлган эркин иқтисодиёт тамойилларини жорий этишдан иборат.

Бу йўналиш ялпи ички маҳсулот ишлаб чиқаришда етакчи ўринни эгаллайдиган, фуқароларнинг муҳим даромад манбаи ва мулкдорлар синфини шакллантиришнинг асоси бўлган хусусий секторнинг мавқеини янада ошириш, кичик ва ўрта бизнес ҳамда тадбиркорликни жадал ривожлантиришни тақозо этади.

Бу борада ташқи иқтисодий фаолият ҳамда валюта бозорини эркинлаштириш, миллий валютанинг жорий операциялар бўйича эркин алмашувини таъминлаш, миллий валютамиз — сўмимизнинг барқарорлиги ва харид қувватини ҳар томонлама мустаҳкамлаш тараққиётимизнинг янги босқичидаги асосий вазифаларимиздан биридир.

Иқтисодиётимизда таркибий ўзгаришларни амалга ошириш ва уни модернизация қилиш, экспорт ривожи, импорт ўрнини босадиган маҳсулотлар ишлаб чиқаришни таъминлашнинг муҳим шарти бўлган хорижий инвестициялар, авваламбор, хусусий сармояларни жалб этиш, бунинг учун тегишли инвестицион муҳит ва инвесторлар учун кафолатлар яратиш бу борада, айниқса, катта аҳамиятга эга.

Шунингдек, ташқи ва ички инвестицияларни бутун иқтисодиётимизни янгилашга, олтин-валюта заҳираларимизнинг барқарор ўсишига хизмат қиладиган етакчи тармоқларга биринчи навбатда йўналтириш масаласи ҳам доимий диққат марказимизда туриши лозим.

Бундай вазифаларни амалга оширишда халқаро молиявий ташкилотлар билан ҳамкорлигимизни янада кучайтириш, дунё иқтисодий тизимига интеграциялашув, Жаҳон Савдо Ташкилотига аъзо бўлиш учун зарур шарт-шароитларни яратиш ҳам энг муҳим ишларимиз қаторида туради.

Жамиятимизни янада ривожлантириш ва сифат жиҳатидан янгилаш борасидаги тўртинчи ва ўйлайманки, энг муҳим устувор йўналиш — бу инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини, сўз ва матбуот эркинлигини, шунингдек, ошкораликни, жамиятда ўтказилаётган ислоҳотларнинг очиқлигини таъминлайдиган демократик тамойилларни сўзда ёки қоғозда эмас, амалий ҳаётда жорий қилишдир, десак, ҳар томонлама тўғри бўлади.

Ахборот соҳасини жадал ривожлантириш, оммавий ахборот воситалари — матбуот, радио-телевидение фаолиятини эркинлаштириш фуқаролик жамияти асосларини барпо этиш жараёнининг узвий таркибий қисмига айланиши зарур.

Қисқа қилиб айтганда, оммавий ахборот воситалари том маънода «тўртинчи ҳокимият» даражасига кўтарилмоғи лозим.

Шуни таъкидлаш керакки, бу йўналишда кўп иш қилинмоқда, лекин уларни ҳали олдимизда турган, қилиниши лозим бўлган ишлар билан мутлақо солиштириб бўлмайди.

Бу тўғрида гапирганда, оммавий ахборот воситалари фаолиятига оид бўлган баъзи бир масалалар ҳақида тўхталиб ўтиш ўринли, деб биламан. Шуни очиқ айтишимиз керакки, мамлакатимиз оммавий ахборот воситалари узоқ вақтлар давомида мафкуравий ва маъмурий назорат остида ишлагани туфайли уларнинг ҳали-бери бу ҳолатдан чиқиши, аввало, психологик жиҳатдан ўзини эркин ҳис этиши қийин кечмоқда. Шу сабабли улар ўзи учун янги бўлган ҳозирги вазиятда баъзан ҳали ҳам нима қилиш ёки нима қилмаслик ҳақида юқоридан кўрсатма кутиб ўтиргандек кўринади.

Ўйлайманки, ҳақиқий демократик матбуот кўрсатма асосида яшай олмайди ва яшаши ҳам мумкин эмас. Эркин матбуот реал вазият шароитида фаолият кўрсатиши, ижтимоий-иқтисодий ва сиёсий ҳаётнинг долзарб муаммоларини дадил кўтариб чиқиши, одамларни безовта қилаётган барча масалаларни жамоатчилик муҳокамасига ҳавола этиши, ҳокимият ва бошқарув тузилмаларининг қабул қилаётган қарорлари ва фаолиятига танқидий, шу билан бирга, холис баҳо бериб бориши керак.

Шуни айтиш зарурки, бугунги кунда мамлакатимизда ўз касбининг ҳақиқий устаси бўлган, юртимиздаги ва чет эллардаги ижтимоий-сиёсий ҳаётнинг мураккаб масалалари ва ҳақиқий ҳолатини чуқур тушуниш, таҳлил қилиш қобилиятига эга бўлган малакали журналистларга катта эҳтиёж сезилмоқда.

Ҳаммамиз бир ҳақиқатни яхши англаб олишимиз лозим: матбуот эркинлигининг кафолати — ахборот соҳасида бозор муносабатлари ва рақобатни ривожлантириш билан чамбарчас боғлиқ. Бугун оммавий ахборот воситалари олдида иқтисодий шериклар топиш, иқтисодий жиҳатдан ўзини ўзи таъминлашга эришиш борасида кенг ва реал имкониятлар пайдо бўлмоқда, бу эса ўз навбатида уларнинг эркин ва мустақил фаолият кўрсатишида асосий омил бўлиб хизмат қилади.

Барча оммавий ахборот воситаларига, мулк шакли, тиражи, қамрови ҳамда мавзу йўналишидан қатъи назар, уларнинг мамлакатимиз ахборот майдонида ҳалол рақобат асосида фаолият олиб бориши учун давлат зарур шарт-шароитларни яратиб бериши лозим. Айтиш мумкинки, бу — жамиятни том маънода демократлаштириш гаровидир.

Ўйлайманки, «Оммавий ахборот воситалари соҳасида иқтисодий муносабатларнинг асослари тўғрисида»ги қонунни қабул қилиш масаласини кўриб чиқиш вақти етди.

Бу қонун, бошқа кўпгина масалаларни ечиш билан бирга, мустақил нашрларни айрим эскича фикрлайдиган мансабдор ва амалдорлар, табиий монополиялар, ҳомийлар ва реклама берувчилар, матбуот тарқатувчилар, ноширлар ва бошқаларнинг таъсиридан самарали ҳимоя қилган бўлур эди.

Шунингдек, «Телерадио фаолияти тўғрисида»ги қонунни қабул қилиш ҳам оммавий ахборот воситалари фаолиятининг ҳуқуқий асосларини тубдан мустаҳкамлайди, деб ўйлайман.

Сизларга маълумки, жамиятда ошкоралик ва очиқликни таъминлаш масаласи жамоатчилик фикрини ўрганиш усул-услубларининг қай даражада ривожлангани билан ҳам бевосита боғлиқдир.

Таъбир жоиз бўлса, жамоатчилик фикри — фуқаролик жамиятининг ҳолатини ўзида аниқ акс эттирадиган бамисоли бир кўзгу. Лекин бизда жамоатчилик фикрини ўрганиш ҳам, уни шакллантириш ҳам яхши йўлга қўйилмаганини, бундай ёндашув сиёсий ҳаётимизнинг доимий белгисига айланиб улгурмаганини таассуф билан қайд этишимиз лозим.

Яна бир ўта муҳим масала хусусида тўхталиб ўтмоқчиман.

Биз барчамиз шуни яхши тушуниб олишимиз зарурки, жамиятимизни янада демократлаштириш ва фуқаролик институтларини шакллантириш, аввало, аҳоли сиёсий фаоллигининг ўсиши, унинг сиёсий, ижтимоий ва давлат ҳаётида нечоғли фаол иштирок этиши билан узвий боғлиқ.

Бу масалани ечишда биринчи галда мамлакатимиздаги мавжуд сиёсий партия ва ҳаракатлар — буни тан олиб айтишимиз керак — ҳозирги заиф ва мўрт ҳолатдан чиқиб, ўз фаолиятини жонлантириши, тараққий топган демократик давлатлар тажрибаси асосида юртимизда ҳақиқий кўппартиявийлик, демократик парламентаризм тизими, ижобий сиёсий рақобат муҳитини қарор топтиришга ва жамиятимиз сиёсий майдонида тан олинган оппозиция пайдо бўлишига ҳисса қўшиши лозим.

Ишончим комилки, Олий Мажлисимизни икки палатали қилиб ташкил этиш, қуйи палатага асосан партиялар томонидан тақдим этиладиган рўйхатлар бўйича сайлов ўтказиш жамиятимизни сиёсий жиҳатдан фаоллаштиришга кучли туртки беради. Ўйлайманки, сайловлар тўғрисидаги қонуннинг қоидаларини қайтадан кўриб чиқиш ҳам ана шу мақсадга хизмат қилади.

Бешинчи устувор йўналиш фуқаролик жамиятини шакллантиришнинг муҳим шарти бўлиб, бу жамият ҳаётида нодавлат ва жамоат ташкилотларининг ўрни ва аҳамиятини кескин кучайтиришдан иборат.

Ёки бошқача қилиб айтганда, бу — «**Кучли давлатдан кучли жамият сари**» деган тамойилни амалда ҳаётга жорий этиш демакдир.

Ҳаммамизга аёнки, бу йўналиш ижтимоий-иқтисодий жараёнлар билан боғлиқ кўп масалаларни ҳал қилишда давлат тузилмаларининг ролини камайтириш ва бу вазифаларни босқичма-босқич жамоат ташкилотларига ўтказа боришни тақозо этади.

Бунинг учун, авваламбор, давлатнинг иқтисодий соҳага, хўжалик юритувчи тузилмалар, биринчи галда, хусусий сектор фаолиятига аралашувини чеклаш лозим. Шу ўринда савол туғилиши мумкин: бундай вазиятда давлат тизимининг роли нимадан иборат бўлади?

Бу масалада давлатнинг роли, аввало, иқтисодиётни ривожлантириш борасидаги устувор йўналишларни аниқлашга, қабул қилинган қонунлар ва ҳуқуқий нормаларнинг барча томонидан сўзсиз бажарилишини таъминлашга, ташаббус ва тадбиркорликни рағбатлантиришга, хўжалик юритувчи субъектлар ўртасида рақобат муҳитини қарор топтириш учун **зарур ва ҳаммага баробар бўлган шарт-шароитлар** яратишга қаратилмоғи даркор.

Қонунлар ижросини таъминлаш, мамлакатда қабул қилинган ва амалда бўлган меъёрий ҳужжатларни ҳаётга жорий қилишда давлат ҳокимият органлари фаолияти устидан жамоатчилик назоратини кучайтириш муҳим аҳамият касб этади. Биз «**Адолат — қонун устуворлигида**» деган ҳаётий тамойилга қатъий амал қилиб яшашимиз зарур. Биз учун бундан бошқа йўл йўқ.

Мен шу ўринда илгари ҳам айтган бир фикримни такрорламоқчиман. Шуни унутмайликки, биз давлатнинг назорат функцияларини қанча кучайтирсак, назорат билан шуғулланувчи давлат тузилмалари ва органларини қанча кўпайтирсак, амалдорларнинг зўравонлиги ва коррупция шунча авж олаверади. Шунинг учун биз жамоатчилик назоратини, давлат фаолияти, шу жумладан, унинг куч ишлатувчи тузилмалари фаолияти устидан ҳам жамият назоратини ҳар томонлама кучайтиришга алоҳида эътибор қаратишимиз лозим. Бу масалада бундан бошқа муқобил йўл йўқ.

Ҳаётимизни эркинлаштириш йўналишларининг яна бир муҳим йўли — марказий ва юқори давлат бошқарув идоралари вазифаларини давлат ҳокимиятининг қуйи тузилмаларига, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларига босқичма-босқич ўтказа боришни таъминлашдир.

Аслини олганда, биз аллақачон шу йўлдан бормоқдамиз.

Ҳозирнинг ўзидаёқ мамлакат бюджети даромад қисмининг 56 фоизи ва харажат қисмининг 52 фоизини ҳудудий бюджетлар ташкил этмоқда. Шу тариқа давлат бюджетининг даромадлар ва харажатлар билан боғлиқ каттагина қисми ҳудудлар томонидан назорат қилинмоқда.

Агар барча бошқарув масалалари молиявий йўл билан ҳал этилишини назарда тутадиган бўлсак, мана шу рақамлар ҳудудий ҳокимият тузилмалари ваколатларини кенгайтириш борасида қилинган ишлар салмоғини яққол кўрсатиб турибди. Ҳеч шубҳасиз, бу жараёнлар янада ривожланиши ва мустаҳкамланиши, самарали усул-услублар ва шаклларга эга бўлиб бориши зарур.

Айнан мустақиллик даврида ҳар томонлама ўзини оқлаган, тобора ҳаётимизда аҳамияти кучайиб бораётган фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари — маҳалла институти, турли жамоат бирлашмалари ҳамда ташкилотларини ривожлантириш ва мустаҳкамлаш масаласи бизнинг доимий эътиборимизда туриши лозим.

Бу масалада фуқаролик институтлари ва ўзини ўзи бошқариш органларини ривожлантириш учун энг мақбул ташкилий-ҳуқуқий механизмларни, яъни тегишли қонунчилик асосини шакллантириш, ташкилий-техникавий, моддий шарт-шароитларни, давлат ва жамоат бирлашмалари ҳамкорлигининг самарали усул-услубларини вужудга келтириш ўта муҳим аҳамият касб этади.

Шу муносабат билан «Жамоат бирлашмалари тўғрисида» қонунга зарур ўзгартишлар киритиш, «Ижтимоий жамғармалар тўғрисида», «Нодавлат нотижорат ташкилотлари ва уюшмалари тўғрисида», «Хайрия фаолияти тўғрисида»ги қонунларни қабул қилиш ҳам муҳим аҳамиятга эга.

Олтинчи устувор йўналиш бу — суд-ҳуқуқ соҳасини ислоҳ қилиш бўйича бошланган ишларни изчил давом эттиришдан иборат. **Бу соҳадаги энг муҳим вазифа суд-ҳуқуқ идораларининг мустақиллиги ва таъсирчан фаолиятини сўзда эмас, амалда таъминлаш бўлмоғи зарур.** Судлар том маънода мустақил бўлган ҳолдагина қонунларнинг қатъий ижроси, уларнинг ҳақиқий устуворлиги сўзсиз таъминланади. **Қаерда суд мустақил бўлмас экан, шу ерда қонун талаблари ва адолат бузилиши муқаррар.**

Қонун устуворлигини, инсоннинг ҳуқуқ ва эркинликлари ҳимоясини таъминламасдан туриб фуқаролик жамиятини қуриш ҳақида сўз юритишга ҳеч қандай асос қолмайди. Бу тамойиллар Конституциямизда аниқ белгилаб қўйилган, аммо, яширишнинг ҳожати йўқ, улар амалда ҳозирча ўзининг тўлиқ ижросини топмоқда, дея олмаймиз. Бунинг муҳим сабабларидан бири суд ҳокимиятининг етарли даражада самарали фаолият юрита олмаётгани билан боғлиқ.

Шунинг учун ҳам бугунги кунда юридик-ҳуқуқий нормаларни эркинлаштириш ва янгилаш, суд органлари фаолиятининг ташкилий шаклларини такомиллаштириш бўйича ривожланган демократик мамлакатлар тажрибасини ҳар томонлама чуқур ўрганиб чиқиш долзарб вазифа бўлиб қолмоқда.

Суд ҳокимияти ва оммавий ахборот воситаларининг ўзаро муносабати масаласи ҳам алоҳида диққат-эътибор қаратишни талаб этади. Суд-ҳуқуқ тизимини ислоҳ қилишдек кенг миқёсли ўзгаришлар, аввало, ҳар қайси фуқаронинг манфаатини ҳимоялайдиган қонун ва нормалар оммавий ахборот воситалари томонидан таништириб ва ёритиб борилиши зарурлиги ҳақида ҳам айтиб ўтиш лозим.

Чунки айнан оммавий ахборот воситаларининг жамоатчилик фикрига, фуқароларнинг ҳуқуқий онгига таъсир ўтказиш ҳамда аҳолининг ҳуқуқий маданиятини шакллантиришдаги ўрни ва аҳамияти чексиз.

Ҳеч шубҳасиз, бу вазифаларни амалда таъминлашда даъво аризалари ва шикоятларни қабул қилиш ҳамда уларни кўриб чиқиш борасидаги дастлабки жараёнларни янада соддалаштириш муҳим аҳамият касб этади.

Еттинчи устувор вазифа — бу барча ислоҳотларимизнинг бош йўналиши ва самарадорлигининг пировард натижасини белгилаб берадиган инсон омили ва мезонидир.

Бу — демографик ва бошқа миллий хусусиятларни ҳисобга олган ҳолда кучли ижтимоий сиёсат олиб бориш демакдир.

Ўйлайманки, ижтимоий инфратузилмани, таълим ва соғлиқни сақлаш соҳаларини янада ривожлантириш, нафақа билан таъминлаш тизимини такомиллаштириш, аҳолини экологик ва бошқа хавф-хатарлардан муҳофаза этиш, қисқа қилиб айтганда, одамларимизнинг социал соҳа бўйича талаб ва эътирозларини қондириш масалаларига давлатнинг доимий эътиборини ҳар томонлама кучайтириш лозимлигини исботлаб ўтиришга ҳожат бўлмаса керак.

Бу борада бир нарсани ҳеч қачон хаёлимиздан чиқармаслигимиз керак. Юртимиздаги ҳар қайси вилоят, шаҳар ва қишлоқларимизда шу соҳага атрофлича эътибор берар эканмиз — ҳеч шубҳасиз, аҳолимизнинг, халқимизнинг бунга жавобан миннатдорлигига ва сиёсатимизни қўллаб-қувватлашига эришган бўламиз.

Барчамиз яхши биламизки, фуқаролик жамияти асосларини барпо этишнинг энг муҳим таркибий қисми маънавият ва маърифат соҳасида, шахсни мунтазам камол топтириш борасида узлуксиз иш олиб боришдан иборат.

Бу ҳаётий ҳақиқат биз ҳамиша амал қиладиган тамойилга, жамият ривожининг асоси ва шартига айланмоғи ҳамда ўзида яхлит бир тизимни мужассам этмоғи лозим. Бу тизим марказида **маънавият, ахлоқ-одоб, маърифат** каби ўлмас қадриятлар турмоғи керак.

Мана шу уч буюк қадриятни халқимиз асрлар давомида ҳамиша эъзозлаб келган. **Бизнинг муқаддас динимиз ҳам, бутун Шарқ фалсафаси ҳам** бу қадриятларни улуғлаган, уларни ижтимоий тараққиётнинг энг муҳим шартлари деб билган.

Мана шундай чинакам инсоний фазилатларга эга бўлган ёки эга бўлишга интилган одам демократия неъматларининг оддий истеъмолчиси эмас, балки уларнинг фаол яратувчиси ва ҳимоячисига айланади. Ва демократия, фуқаролик жамияти асосларини амалда барпо этиш, инсон ҳақ-ҳуқуқлари ва эркинликларини таъминлаш мумкин бўлади. Шундагина инсон ўз мамлакатининг том маънодаги муносиб фуқароси бўла олади.

Шу боис ҳам буюк аждодимиз Абу Наср Форобийнинг «Фозил одамлар шаҳри» асаридаги билим ва фан, ахлоқ ва маърифат соҳасида юксак даражага кўтарилган жамиятгина ижтимоий тараққиётда самарали натижаларга эриша олиши мумкин, деган фикрида жуда катта маъно бор.

Азиз дўстлар!

Юқорида зикр этилган муҳим тамойил ва устувор йўналишларн

ЎЗБЕКИСТОНДА ДЕМОКРАТИК ЎЗГАРИШЛАРНИ ЯНАДА ЧУҚУРЛАШТИРИШ ВА ФУҚАРОЛИК ЖАМИЯТИ АСОСЛАРИНИ ШАКЛЛАНТИРИШНИНГ АСОСИЙ ЙЎНАЛИШЛАРИ

(Давоми. Боши 1-2-бетларда)

Ҳеч бир касбни камситмаган ҳолда, шуни очиқ айтиш керакки, ҳарбий хизмат кишидан бошқа соҳа мутахассисларига нисбатан кўпроқ мардлик, матонат ва фидойилик фазилатларини, ўз Ватани олдидаги бурчи ва қасамёдига содиқликни талаб этади.

Вояга етган ҳар бир йигит, ҳар бир фуқаро учун Қуролли Кучларимиз сафида хизмат қилиш ўз конституцион бурчини шунчаки адо этишдан иборат бўлмасдан, балки ҳарбий хизмат унинг учун нуфузли ва шарафли бир ишга айланиши зарур. Токи у ўзи англаб, ўзи танлаб олган мана шу ҳарбий касб эвазига ҳаётдан муносиб ўрин ва эътибор топа олсин.

Ҳарбий хизматнинг қанчалик қийин ва масъулиятли, айни пайтда давлат ва жамият учун нечоғли зарур эканини ҳисобга олган ҳолда, бу хизмат учун тўланадиган ҳақ ҳам, рағбату ҳурмат ҳам шунга яраша бўлмоғи керак. Биз нинг ҳарбий қурилиш соҳасида олиб бораётган давлат сиёсатимизнинг асосий мазмун-моҳиятини ҳам ана шунда кўришимиз зарур.

Биз, энг ривожланган мамлакатлар тажрибасига таянган ҳолда, шартнома-контракт асосидаги, яъни ҳар бир ҳарбий хизматчи ва давлат ўртасида шартнома тузиладиган армияни вужудга келтиришимиз керак. Бу шартномада, бир томондан, хизматни ўташнинг барча талаблари, меҳнатга ҳақ тўлаш, ҳарбий соҳа кишиларининг хизмат поғоналари бўйича ўсиш истиқболлари, уларнинг оилаларини ижтимоий муҳофаза қилиш масалалари ва бошқа шартлар, иккинчи томондан эса, унвони ёки лавозимидан қатъи назар, ҳар бир ҳарбий хизматчининг мамлакат олдида ўз зиммасига оладиган мажбуриятлари аниқ белгиланган ва мустаҳкамлаб қўйилган бўлиши керак.

Ҳурматли депутатлар!

Маълум сабабларга кўра, мен бугун ушбу минбардан туриб, Қуролли Кучларимизни ислоҳ этиш жараёнида қилинаётган ва бундан кейин амалга ошириладиган вазифаларнинг барча жиҳатлари хусусида батафсил гапира олмаслигим табиий.

Шунга қарамай, бизнинг Мудофаа доктринамизга мувофиқ, Мудофаа вазирлиги ва Чегара қўшинлари бўлинмаларини, Ички ишлар вазирлиги ва Миллий хавфсизлик хизматининг махсус қисмларини, шунингдек, бошқа идораларнинг ҳарбий тузилмаларини ўз ичига олган Қуролли Кучларимизни модернизация қилиш бўйича сўнгги уч-тўрт йил мобайнида кўлами ва аҳамияти нуқтаи назаридан улкан ишлар қилинганини таъкидлаб ўтиш зарур.

Қуролли Кучларимизни ислоҳ қилиш борасидаги тадбирлар мамлакат хавфсизлигига таҳдид солаётган хавф-хатарларни чуқур таҳлил этиш асосида, амалга оширилиши мумкин бўлган жанговар операцияларнинг таркиби ва йўналиши, хусусияти ва мазмунини, шунингдек, Марказий Осиё минтақасидаги ҳарбий ҳаракатлар майдонининг ўзига хос жиҳатларини ҳисобга олган ҳолда ўтказилмоқда.

Қуролли Кучларимизда ислоҳотларни олиб бориш мақсадида ривожланган демократик давлатларнинг бу соҳадаги тажрибаси синчиклаб ўрганилмоқда. Мудофаа ҳамда ҳарбий қурилиш соҳасида давлат сиёсатини амалга оширувчи Мудофаа вазирлиги, Давлат чегараларини ҳимоя қилувчи қўмита, Ички ишлар вазирлиги ва умуман, Қуролли Кучларга алоқаси бўлган давлат органлари ва ташкилотларининг мақсад-вазифалари қайтадан кўриб чиқилди. Ўзбекистон Республикасининг суверенитети ва ҳудудий яхлитлигини қуролли ҳимоя қилиш борасидаги қарорларни ишлаб чиқадиган ва амалга оширадиган мутлақо янги тизим, ягона қўмондонлик органи — Қуролли Кучларнинг бирлашган штаби тузилди.

Сизларга маълумки, мана, икки йилдан буён Ўзбекистон Мудофаа вазирлигини ҳарбий бўлмаган шахс бошқариб келмоқда. Бу ва шу йўналишда амалга оширилаётган бошқа тадбирлар Қуролли Кучлар ва куч ишлатишга қодир бўлган тузилмалар устидан фуқаролик назорати ўрнатиш мақсадида ўтказилмоқда.

Барча турдаги қўшин ва тузилмаларнинг ўзаро яқин ҳамкорлиги ва самаради бошқаруви йўлга қўйилмоқда, мамлакат хавфсизлигини ҳарбий жиҳатдан таъминлашнинг ўсган яхлит тизими такомиллаштирилмоқда. Бу эса, ўз навбатида, моддий ва молиявий ресурсларни сезиларли миқдорда тежаган ҳолда, давлатнинг мудофаа қобилиятини зарур даражада таъминлаш имконини бермоқда.

Замонавий уруш амалиётларида эҳтимоли бор жанговар ҳаракатларни, уларнинг йўналишлари ва мазмун-моҳиятини, шу билан бирга, ҳудудларимизнинг ўзига хос хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда, хавфсизлигимиз ва мамлакатимиз яхлитлигини ишончли ҳимоя қилиш мақсадида асосий ҳарбий-маъмурий бирликлар шаклидаги ҳарбий округлар тузилганини алоҳида айтиб ўтиш керак.

Бугуни кунда Қуролли Кучларни ташкил қилишнинг замон талаб қиладиган тамойилларга асосланган батамом янги тизими жорий этилмоқда. Аввало, қўйи ҳарбий бўлинмаларнинг ташкилий-штат таркиби, уларнинг қуролланиши, низом талаблари, ўзига хос хусусиятлари ҳамда вазифалари қайтадан кўриб чиқилмоқда. Юқори поғоналарда эса ривожланган мамлакатлар тажрибаси асосида бўлинмалар ва махсус операциялар ўтказувчи қисмлар шакллантирилмоқда.

Ҳарбий хизматчиларни тайёрлашнинг бутунлай янги шакллари — сержантлар мактаби, тайёрлов марказлари фаолият кўрсатмоқда. Бу марказларда ўқув жараёнлари компьютер технологияларини қўллаш, моделлаштириш ва симуляция каби турли ҳарбий машқ амалиётларини ўз ичига олган ҳолда таълимнинг замонавий услубларига асосланиб, янгича ўтказилмоқда.

Пировард натижада биз бугунги кунда Қуролли Кучларни ташкил қилишнинг ўзимизга хос моделини яратдик ва уни ҳаётга жорий этмоқдамиз, десак, тўғри бўлади. Шу асосда Қуролли Кучларимизнинг давлат қурилиши тизимидаги роли, сарҳадларимиз дахлсизлиги, мамлакатимизнинг ҳудудий яхлитлигини таъминлашдаги ўрни ва аҳамияти ортиб бормоқда.

Бу соҳада олиб борилаётган катта ишларимизнинг натижаси сифатида одамларнинг, аҳолимизнинг Қуролли Кучларимизга бўлган муносабати ҳам сезиларли даражада ўзгармоқда. Жамоатчилик тафаккурида армиямиз борган сари халқимизнинг узвий бир қисми, миллий давлатчилигимиз ва мустақиллигимизнинг энг асосий бўғинларидан бири сифатида, барчамизнинг ғурур-ифтихоримиз манбаи сифатида намоён бўлмоқда.

Азиз дўстлар!

Биз яхши тушунамиз, Қуролли Кучларимизни ислоҳ этиш ва сифат жиҳатидан янги армияни шакллантириш — бу бир кун ёки бир ойда ҳал бўладиган иш эмас, албатта. Буни исбот қилиб ўтиришга ҳожат йўқ, деб ўйлайман. Мазкур масала ҳам давлат тизимини ривожлантириш ва янгилаш каби узлуксиз давом этадиган жараёндир. Бу вазифа бизнинг олдимизга янги-янги муаммоларни қўймоқда. Мен бу борада кечиктирмай ечиш керак бўлган айрим масалалар ҳақидагина тўхталиб ўтмоқчиман.

Биринчидан, шартнома асосидаги ҳарбий хизматни ташкил этиш билан боғлиқ равишда бизнинг олдимизда кескин саволлар пайдо бўлмоқда. Хусусан, шартнома-контракт асосида хизмат қилишга кимлар олинади? Жавоби аён — улар муддатли ҳарбий хизматни ўтаган, шу шароитда чиниққан, таъбир жоиз бўлса, порох ҳидини сезган йигитлар орасидан танлаб олинади.

Ҳақиқатан ҳам, контракт асосига қуриладиган ҳар қандай профессионал армияда ҳарбий тайёргарликка эга бўлган шахс, ҳарбий мутахассислар билан битим тузилади. Қисқаси, ҳар қандай профессионал армиянинг ўзагини ҳарбий тайёргарликдан ўтган кишилар ташкил этади.

Бугунги кунда милисияга, ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларига одатда армия мактабини ўтаган ёшлар қабул қилинишини ҳам ҳисобга олсак, ҳарбий малакага эга бўлган кишиларга эҳтиёж нечоғли катта эканини маълум бўлади. Шу билан бирга, сарҳадларимиз ва минтақамизда қутилмаган вазиятлар юзага келиши ва кескинлашуви мумкинлигини инобатга олиб, бундай ҳолатларга шай туриш учун муайян заҳирага эга бўлиш асло ортиқчалик қилмайди.

Шу ўринда эътиборингизни бу борадаги **иккинчи муҳим масалага** қаратмоқчиман. Барчангизга яхши маълумки, фуқаролар йилига икки марта муддатли ҳарбий хизматга чақирилади. Бироқ армия ёшидаги, яъни соғлиғи ва бошқа жиҳатларига кўра муддатли ҳарбий хизматга яроқли фуқаролар сони хизматга сафарбар этилиши лозим бўлган йигитларимиз сонидан анча кўп, ҳатто айтиш мумкинки, 3-4 баробар ортиқдир.

Бу ҳол, ҳеч кимга сир эмаски, субъективизм учун қулай имконият туғдиради, аниқроғи, ўзбошимчалик, турли қонунбузарлик иллатларининг юзага чиқиши учун шароит яратади.

Лўнда қилиб айтганда, бугун шундай вазият юзага келганки, туман мудофаа ишлари бўлими раҳбарлари ва чақирув комиссиялари кимни хизматга чақиришни, кимга эса чақирув муддатини узайтириб бериш ёки уни умуман чақирувдан четда қолдириш, баъзида эса муайян манфаатдорлик эвазига армиядан бутунлай озод қилиш масаласини ўзларича ҳал этмоқда.

Яқинда жойларда ўтказилган махсус текширув натижалари шуни кўрсатдики, амалдаги муқобил хизматни ташкил қилиш ва уни ўташ масаласида жуда кўп қонунбузарликларга йўл қўйилмоқда.

Масалан, Фарғона, Андижон, Самарқанд, Қашқадарё, Хоразм вилоятлари ва Тошкент шаҳридан 2002 йилнинг баҳорида чақирилган ёшларнинг қарийб учдан бир қисми аслида мутлақо соғлом бўлгани ҳолда, ҳарбий хизматга қисман яроқли деб топилган ва асоссиз равишда муқобил хизматга йўлланган. Ваҳоланки, уларнинг соппа-соғ экани аввалроқ чақирилувчиларни дастлабки рўйхатга олиш комиссияси томонидан тасдиқланган.

Афсуски, армияга чақирилаётган айрим фуқаролар томонидан муқобил хизмат ҳуқуқини беруви қалбаки, сохта ҳужжатларни тақдим қилиш ҳоллари ҳам кўп учрайди. Муқобил хизматни ўтаётганлар тегишли корхона ва ташкилотларда ишламасдан, шунчаки номига рўйхатда туриши, Мудофаа вазирлигининг муқобил хизмат бўлимларига сохта маълумотномалар тақдим этаётгани тўғрисида жуда кўп далиллар мавжуд.

Бундай ҳолат биздан муқобил хизмат тизимини тубдан қайта кўриб чиқишни, ҳарбий хизматга чақирув пайтида рўй бераётган бундай ҳунук ҳолатларга, бундай бемаза ишларга бутунлай чек қўйиш учун кескин чоралар кўришимизни талаб этади. Шу мақсадда 1992 йили қабул қилинган «Умумий ҳарбий мажбурият ва ҳарбий хизмат тўғрисида» ҳамда «Муқобил хизмат тўғрисида»ги қонунларни мутлақо қайтадан кўриб чиқиш лозим. Армияга чақирувнинг шундай тизим ва усул-услубларини шакллантириш керакки, улар биринчи галда ҳар қандай қонунбузарликнинг олдини олишга хизмат қилсин.

Чақирув ва ҳарбий хизматни ўташ тизимини ўзгартириш заруратини тараққий топган давлатларнинг тажрибаси ҳам кўрсатиб турибди. Ўйлайманки, бу тажрибани диққат билан ўрганиб чиқиш, унинг энг яхши, илғор ва ўзимизга мос жиҳатларидан фойдаланиш ҳар томонлама мақсадга мувофиқ бўлур эди.

Бугун эса мана шу юксак минбардан туриб, сизларнинг эътиборингизни Қуролли Кучларимизни ислоҳ этишнинг энг муҳим масалаларидан бирига қаратмоқчиман ва барчамизни ўйлантирадиган саволларни ўртага қўймоқчиман.

Қани, айтинг, азиз дўстлар, биродарлар, қандай қилсак, армияда хизмат қилиш том маънодаги нуфузли ишга айланади? Қандай қилсак, ёшларимиз ўртасида армия хизматидан бўйин товлаш эмас, аксинча, унинг сафидан жой олишга интилиш кучаяди? Қандай қилсак, мустақил ҳаётга қадам қўяётган ёш авлоднинг энг муносиб вакиллари армияга танлаб олинадиган бўлади?

Албатта, бу оғир саволларга жавоб топиш осон эмас ва бунинг устида барчамиз бош қотиришимиз зарур. Мен бугун фурсатдан фойдаланиб, бу муаммоларнинг ечими тариқасида бир таклифни ўртага қўймоқчиман. Яъни, болаларимиз, фарзандларимизнинг Қуролли Кучларда хизмат ўташ муддатини 18 ойдан 12 ойга, лўнда қилиб айтганда, бир йилгача қисқартиришни таклиф қиламан.

Ушбу таклиф негизида қандай муҳим далиллар мавжудлигини алоҳида айтиб ўтмоқчиман.

Биринчи далил. Илғор мамлакатлар тажрибаси шуни кўрсатмоқдаки, ёш йигитнинг тўлақонли билим олиши — қишки, ёзги, кузги ҳарбий тайёргарликдан ўтиши, энг замонавий қуролларни ишлатиш ва жанговар ҳаракатлар олиб бориш кўникмаларига эга бўлиши учун — 12 ой кифоя қилади. Энг муҳими, у армияда керакли ҳарбий билим олади, ҳар томонлама пишиб, чиниқади. Бир йиллик муддатнинг етарли эканини армиядаги хизмат даври 12 ойдан ошмайдиган Германия, Дания, Испания, Польша, Австрия каби мамлакатлар тажрибаси ҳам тасдиқлайди.

Иккинчи далил. Агар биз ҳарбий хизматнинг иссиқ-совуғини ҳисобга оладиган бўлсак, ҳар ҳолда, 12 ой — 18 ой дегани эмас. Айтайлик, ота-она учун ўғлининг армиядан бир ярим йилда қайтгани қандай-у, бир йилда қайтгани қандай. Ўз-ўзидан аёнки, бундай шароитда ёш йигитлар ўз хоҳиши билан, айтиш мумкин, кўпроқ катта ҳавас ва иштиёқ билан армияга интилади. Бу жуда муҳим омилдир.

Учинчи далил. Ҳарбий хизматнинг янги, анчагина қисқарган муддати ҳаётга қадам қўяётган ёш йигитларимизга шу муддат мобайнида ўз ҳаёт йўлини белгилаб олиши учун етарли бўлади. Ва ўзининг келажагини аниқ танлаб олиш — ҳарбий касб бўладими ёки фуқаролик касби бўладими — унинг ўзига ҳавола.

Тўртинчи далил. Яна шу нарса муҳимки, хизмат муддатининг қисқариши натижасида совет замонидан қолиб келаётган «эски хизматчилар» ва «янги келганлар» деган бемаъни тушунчаларга, агар улар бугун гоҳ-гоҳ учрайдиган бўлса ҳам, бундан кейин бутунлай барҳам берилади, аскарлар жамоасида соғлом ва илиқ муносабатлар кучаяди.

Яна бир масала — муқобил хизмат ҳақида. Бундай хизматнинг шаклини ўзгартиришни ҳаётнинг ўзи тақозо этмоқда. Ҳар ҳолда, ҳозирги пайтда амалда бўлган муқобил хизмат шакли ўзини оқламаяпти. Буни рўй-рост тан олиш керак.

Шу муносабат билан ҳарбий ва граждан экспертлардан иборат махсус комиссия тузиш мақсадга мувофиқ бўлур эди. Ушбу комиссия Қуролли Кучларимизга чақирув ва муддатли ҳарбий хизматни ўташнинг янги концепциясини ишлаб чиқиши лозим.

Мазкур концепцияда биринчи галда биз намуна олишимиз мумкин бўлган мамлакатлар тажрибасида бу вазифалар қандай ҳал этилганига эътибор қаратиш зарур.

Бу масалада тарихимизнинг энг мураккаб даврларида Қуролли Кучлар сафида хизмат қилган, командирлик ва аскарлик борасида бой тажрибага эга бўлган фахрийларимизнинг фикр-мулоҳазаларини ҳам инобатга олиш керак.

Шунингдек, мустақил Ўзбекистон Қуролли Кучлари сафида хизмат қилиб қайтган ёки хизматни ўтаётган йигитларимизнинг ҳам таклифларини ўрганиш фойдадан холи бўлмайди.

Шу билан бирга, мазкур комиссияга мамлакатимизда Қуролли Кучлар заҳираси, яъни резервчилар институтини ташкил этиш концепциясини ишлаб чиқиш вазифасини топшириш керак. Ушбу концепцияда резерв хизмати самарали фаолият кўрсатаётган тараққий топган мамлакатларнинг тажрибасини чуқур ўрганиш асосида резервчилар тузилмаларини шакллантириш принциплари, уларнинг мақоми, вазифалари, тинчлик даврида ҳам, уруш шароитида ҳам мамлакат мудофаа қудратини мустаҳкамлашда улардан самарали фойдаланиш усул-услублари белгилаб берилиши даркор.

Бу концепциялар ҳар томонлама пухта ишлаб чиқилганидан кейин ҳарбий хизмат билан боғлиқ қонунларни қайта кўриб чиқишда, зарурат туғилганда эса, янги қонун лойиҳаларини тайёрлашда асос бўлиб хизмат қилиши керак.

Ўйлайманки, бу ишларнинг барчасини қисқа муддатда бажариш мумкин ва лозим.

Қадрли ватандошлар!

Мен юқорида билдирган фикримни яна бир бор такрорлаб айтмоқчиман. Биз Ўзбекистон мустақиллигининг нисбатан қисқа мана шу тараққиёт даври мобайнида кўп асрлик тарихимизнинг синов ва сабоқларга бениҳоя бой бўлган ғоят мураккаб, лекин шарафли босқичидан ўтдик.

Энг муҳими, энг асосийси — **халқимиз ўзининг сабру матонатини, донишмандлигу бағрикенглигини, меҳнатсеварлик фазилати ва бунёдкорлик қудратини, белгиланган мақсад сари, аввало, ўз кучи ва салоҳиятига таянган ҳолда қатъият билан боришга қодир эканини бутун дунёга намоён этди.**

Бугун олдимизда янада юксак марралар турибди.

Юқорида зикр этилган муҳим вазифалар, тамойил ва устувор йўналишлар, очиқ айтиш керакки, жамоатчилигимиз, халқимиз учун янгилик эмас. Бу вазифаларни амалга оширишни мустақилликнинг биринчи кунларидан бошлаб мамлакатимизда олиб борилаётган демократик ва бозор ислоҳотларини мантиқий ва изчил давом эттириш зарурати тақозо этмоқда.

Биз олдимизда турган бу йўналишларни бир-бири билан узвий боғлиқ бўлган, ягона тизим сифатида ифода этилган мақсад ва вазифалар дастури, деб қабул қилсак, асло хато бўлмайди.

Бу дастурни, маъно-моҳиятига кўра, Ўзбекистонни янгилаш ва тараққий топтириш йўлидаги ҳаракатларимизни ўзида мужассам этган, ҳар томонлама чуқур ўйланган, пухта ишлаб чиқилган стратегик дастур, деб қабул қилишимиз керак.

Бу устувор вазифаларни амалга ошириш, аввало, ўзимизга, олижаноб мақсад-муддаоларимиз сари оғишмай, қатъият билан боришимизга, ташаббус ва тадбиркорлигимизга, ҳар биримизнинг Ватан ва халқ олдидаги фарзандлик бурчимизни нечоғли масъулият билан адо этишимизга боғлиқ.

Шу фурсатдан фойдаланиб, мен барчангизни бир нарсага даъват этмоқчиман.

Биз бугун барпо этаётган янги ҳаёт, янги жамиятни, авваламбор, ўзимиз учун, униб-ўсиб келаётган, бугун бошлаган ишларимизни эртага давом эттиришга қодир бўлган болаларимиз учун қурмоқдамиз.

Ҳеч шубҳасиз, биз бугун ҳаётга кириб келаётган янги навқирон авлодимизга, насл-насабимиз давомчиларига қандай орзу-умид билан қараётган бўлсак, келажакда улар ҳам бизга — ўз ота-оналарига худди шундай ғурур ва ифтихор билан қарашини истаймиз, шуни ҳавас қиламиз.

Менинг даъватим, азиз дўстлар, биродарлар — мана шундай юксак ҳурмат-эҳтиромга муносиб бўлайлик, шунинг учун курашайлик, бу мақсадга етишиш учун бутун борлиғимизни бахшида этайлик.

Сўзимнинг ниҳоясида барчангизни Ватанимиз истиқлолининг ўн бир йиллик қутлуғ байрами билан чин қалбимдан самимий муборакбод этаман. Сизларга сиҳат-саломатлик, ишларингизга омад, хонадонларингизга файзу барака тилайман.

ИККИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИНИНГ ТЎҚҚИЗИНЧИ СЕССИЯСИ ҲАҚИДА АХБОРОТ

(Давоми. Боши 1-бетда)

«Селекция ютуқлари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни янги таҳрири лойиҳасини депутатлар муҳокамасига парламентнинг Аграр, сув хўжалиги масалалари ва озиқ-овқат қўмитаси раиси И.Қаландаров ҳавола этди. Бойсун тумани ҳокими Т.Ҳамроев, Шаҳрихон туманидаги А.Саримсоқов номидаги ширкат хўжалиги раиси Ў.Бозорбоев чиқишларидан сўнг Олий Мажлис янги таҳрирдаги «Селекция ютуқлари тўғрисида»ги Қонунни тасдиқлади.

«Давлат статистикаси тўғрисида»ги Қонун лойиҳасини депутатлар эътиборига парламентнинг Бюджет, банк ва молия масалалари қўмитаси раисининг ўринбосари Р.Каримов ҳавола этди. Мазкур ҳужжат юзасидан Нукус шаҳри ҳокими И.Қалмуротов, Олий Мажлиснинг Иқтисодиётни ислоҳ қилиш масалалари ва тадбиркорлик қўмитаси раисининг ўринбосари К.Йўлдошев, «Қашқадарёавтотранс» бирлашмаси раиси Қ.Панжиев ўз фикрларини билдирди. Депутатлар «Давлат статистикаси тўғрисида»ги Қонун лойиҳасини биринчи ўқишда маъқуллади ва уни умумхалқ муҳокамаси учун оммавий ахборот воситаларида чоп этиш тўғрисида қарор қабул қилди.

Парламентнинг Фан, таълим, маданият ва спорт масалалари қўмитаси раиси Н.Жўраев депутатлар муҳокамасига «Ихтиролар, фойдали моделлар ва саноат намуналари тўғрисида»ги Қонуннинг янги таҳрири лойиҳасини тақдим этди. Мазкур ҳужжат муҳокамасида Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси президенти Б.Йўлдошев, «Совпластитал» Ўзбекистон-Италия қўшма корхонаси бош директори А.Мелкумов, «СамКочАвто» Ўзбекистон-Туркия қўшма корхонаси директори С.чроқов иштирок этди. Депутатлар ушбу қонуннинг янги таҳририни қабул килди.

Иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг тўққизинчи сессияси ўз ишини давом эттирмоқда.

✧ ✧ ✧

30 август куни Тошкентда иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг тўққизинчи сессияси ўз ишини давом эттирди.

Парламент сессиясида Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов иштирок этди.

Сессияни Олий Мажлис раиси Э.Халилов бошқарди.

Парламент сессиясининг иккинчи куни янги таҳрирдаги «Ер ости бойликлари тўғрисида»ги Қонун лойиҳасини кўриб чиқиш билан бошланди. Уни депутатлар эътиборига Олий Мажлиснинг Атроф-муҳит ва табиатни муҳофаза қилиш масалалари қўмитаси раиси Қ.Жумабеков ҳавола этди.

Ушбу қонун лойиҳаси муҳокамасида Президент Ислом Каримов сўзга чиқди.

Давлатимиз раҳбари Ўзбекистон ер ости бойликларидан халқ ва келажак авлод манфаати йўлида оқилона фойдаланиш зарурлигини таъкидлади. Мамлакатимиз улкан ва ноёб табиий бойликларга эга, улардан хўжалик фаолиятида имкон қадар тезроқ фойдаланишни йўлга қўйиш зарур. Бугун ер ости бойликларидан самарали ва оқилона фойдаланишнинг устувор йўналишларини аниқ белгилаб олиш, ушбу соҳада мавжуд барча тўсиқларни бартараф этиш ғоят муҳимдир. Президент, шунингдек минерал ресурсларнинг миқдори ва жойлашган жойини кўрсатган ҳолда табиий бойликларнинг махсус реестрини тайёрлаш, мамлакатимизда мавжуд фойдали қазилмалар заҳираларига нисбатан жаҳон бозоридаги коньюктурани доимий равишда ўрганиш, қулай инвестициявий иқлим яратиш лозимлигига эътибор қаратди. Юртбошимиз ушбу масалаларнинг барчасини қонунни якуний ишлаб чиқишда ҳисобга олишни таклиф этди.

«Қизилқумнодирметолтин» давлат акционерлик концерни раиси Н.Кучерский, Янгибозор тумани ҳокими Э.Юсупов, «Олмалиқ кон-металлургия комбинати» очиқ турдаги акционерлик жамияти бош директори Г.Прохоренко, «Фарғонанефткимёмонтаж» масъулияти чекланган жамият раиси Р.Жалилов мазкур ҳужжат тўғрисида фикр билдирди.

Олий Мажлис янги таҳрирдаги «Ер ости бойликлари тўғрисида»ги Қонунни биринчи ўқишда қабул қилиш ва уни умумхалқ муҳокамаси учун чоп этиш тўғрисида қарор қабул қилди.

Сессияда «Ахборот эркинлиги принциплари ва кафолатлари тўғрисида»ги Қонунни Матбуот ва ахборот қўмитаси раиси Ў.Ҳошимов тақдим этди.

Мазкур қонун лойиҳасини муҳокама этишда Президент Ислом Каримов оммавий ахборот воситаларида цензура бекор қилинган шароитда сўз эркинлигига масъулият билан ёндашиш тўғрисида унутмаслик зарурлигини таъкидлади. Журналистлар материал тайёрлашда ўзбек халқининг Ғарб давлатлари халқларидан жиддий фарқ қиладиган менталитети, анъана ва урф-одатларини ҳисобга олиши лозим. Сўз эркинлиги тафаккурнинг юқори маданиятини ва оммавий ахборот воситалари ходимларининг ўз вазифаларига виждонан ёндашувини инкор этмайди.

Олий Мажлис «Ўзбекистон матбуоти» журналининг бош муҳаррири, Оммавий ахборот воситаларини демократлаштириш ва қўллаб-қувватлаш ижтимоий-сиёсий жамғармаси ҳамраиси Х.Дўстмуҳамедовнинг ушбу масала бўйича чиқишидан сўнг қонун лойиҳасини биринчи ўқишда тасдиқлади ва уни умумхалқ муҳокамаси учун матбуотда чоп этиш тўғрисида қарор қабул қилди. Депутатлар, шунингдек «Оммавий ахборот воситалари тўғрисида»ги қонунга ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги қонунни муҳокама этди ва қабул қилди.

«Фуқароларнинг мурожаатлари тўғрисида»ги Қонуннинг янги таҳрирдаги лойиҳасини Олий Мажлиснинг Демократик институтлар, нодавлат ташкилотлари ва фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари қўмитаси раиси А.Саидов депутатлар эътиборига ҳавола қилди. «Фарғоназот» ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори А.Абдуллаев, Бандихон тумани ҳокими Ў.Чўтбоев, Шаҳрисабз тумани марказий шифохонаси бош шифокори П.Бадалбоеванинг чиқишларидан сўнг Олий Мажлис қонун лойиҳасини биринчи ўқишда маъқуллади ва уни умумхалқ муҳокамаси учун оммавий ахборот воситаларида эълон қилиш тўғрисида қарор қабул қилди.

«Қон ва унинг таркибий қисмлари донорлиги тўғрисида»ги Қонун лойиҳасини сессия иштирокчилари эътиборига парламентнинг Ижтимоий масалалар ва бандлик қўмитаси раиси М.Сафоева тақдим қилди. Муҳокама чоғида 1-Тошкент давлат тиббиёт институти ректори, «Адолат» Ўзбекистон социал-демократик партияси сиёсий кенгаши биринчи котиби Т.Даминов, «Намангангазтаъминот» шўъба корхонаси директори З.Тожибоевнинг чиқишларидан сўнг Олий Мажлис «Қон ва унинг таркибий қисмлари донорлиги тўғрисида»ги Қонунни ва уни амалга киритиш тўғрисидаги қарорни қабул қилди.

«Реклама тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикасининг Қонунига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги Қонун лойиҳаси тўғрисида сессияда Олий Мажлиснинг Матбуот ва ахборот қўмитаси раиси Ў.Ҳошимов маъруза қилди. Мазкур ҳужжат муҳокамасида Республика «Маънавият ва маърифат» кенгаши масъул котиби А.Болиев, «Тафаккур» журнали бош муҳаррири Э.Аъзамов, «Ўзбеккино» давлат акционерлик компанияси раиси Мурод Муҳаммад Дўст, «Тасвирий ойина» ижодий уюшмаси бошқаруви раиси И.Латипов, Ўзбекистон телерадиокомпанияси «Ахборот» дирекциясининг Фарғона водийси бўйича мухбири М.Обидов, Ўзбекистон телерадиокомпанияси «Ёшлар» телеканали бош дирекциясининг бош директори Х.Давронов, Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирлиги ҳузуридаги «Ўзбекнаво» эстрада бирлашмаси етакчи хонандаси Ю.Усмонова, Гулистон шаҳридаги 4-мактаб директори Г.Латипова иштирок этди. Парламент мазкур қонунни ва уни амалга киритиш тўғрисидаги қарорни қабул қилди.

Олий Мажлиснинг қўмита ва комиссиялари номидан депутат Н.Исмоилов «Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги Қонун лойиҳасини сессия эътиборига ҳавола этди. Депутатлар ушбу қонунни қабул қилди.

Сессия Ўзбекистон Республикаси Президентининг айрим фармонлари ва Олий Мажлис Кенгашининг айрим қарорларини тасдиқлади.

Парламент иккинчи чақириқ Олий Мажлиснинг тўққизинчи сессияси Котибияти раҳбари Т.Норқуловнинг сессия давомида келиб тушган фуқаролар мурожаатлари ҳақидаги ахборотини тинглади.

Депутатлар Б.Эшоновни берган аризасига кўра Ўзбекистон Республикаси Конституциявий суди раиси лавозимидан озод қилди ва Б.Мустафоевни Ўзбекистон Республикаси Конституциявий суди раиси этиб сайлади.

Ўзбекистон Республикаси Олий суди раисининг биринчи ўринбосари А.Ишметов тақдимига кўра сессия Ўзбекистон Республикаси Олий суди таркибига ўзгаришлар киритди. Олий Мажлис, шунингдек Ўзбекистон Республикаси Олий хўжалик суди раиси М.Абдусаломов тақдимига кўра мазкур суд таркибига ўзгаришлар киритди.

Депутатлар Н.Исмоиловни Олий Мажлиснинг Қонунчилик ва суд-ҳуқуқ масалалари қўмитаси раиси этиб сайлади.

Шу билан иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг тўққизинчи сессияси ўз ишини якунлади.

КУРАШ

ЕРЕВАНДА ЎЗБЕКЧА КАЛОМ ЯНГРАЙДИ

Бугун Арманистон пойтахти Ереван шаҳрида кураш бўйича IV жаҳон чемпионати бошланади. Унда ер юзининг эллик олти мамлакати полвонлари икки кун давомида ғолиблик учун баҳс юритадилар.

— Ушбу жаҳон чемпионатига полвонларимиз ҳам пухта ҳозирлик кўришган, — дейди Ўзбекистон миллий кураш федерацияси бош котиби Аббос Тўйчибоев. — Мамлакатимиз терма жамоаси орасида таниқли спортчилар бор. Юртимиз шарафини эркаклар ўртасида

Рамзиддин Саидов (73 кг.), биринчи жаҳон чемпионати олтин медаль соҳиби Акобир Қурбонов (81 кг.), Давлат Чориев (90 кг.), илк жаҳон чемпионати финалчиси Эрали Маҳмарасулов (90 кг.)лар ҳимоя қилишади. Аёллар ўртасидаги баҳсларда эса Алёна Юламанова (52 кг.), Қундуз Жўраева (63 кг.)лар гиламга чиқишади.

Ҳа, икки кун мобайнида дунё алплари Кавказ юртида ўзбек кураши бўйича беллашадилар. Энг муҳими, баҳсларда кимнинг қўли устун келишидан қатъи назар, бу ерда ўзбекона калом янграйди. Бу эса дунёнинг буюк қадриятимизга, истиқлолимизга яна бир эҳтироми намунасидир.

■ **Эркин ХОЛБОБО**

ИШОНЧ ЁРЛИҚЛАРИ ТОПШИРИЛДИ

Ўзбекистон Республикасининг Латвия Республикасидаги Фавқулодда ва мухтор элчиси Қобилжон Назаров Ригада Латвия Президенти Вайре Вике-Фрейбергга ишонч ёрлиқларини топширди.

Маросимдан сўнг бўлиб ўтган суҳбат чоғида Ўзбекистон ва Латвия ўртасидаги сиёсий, савдо-иқтисодий ва маданий соҳалардаги муносабатларнинг аҳволи ва ривожлантириш истиқболлари муҳокама этилди.

Учрашувда, шунингдек, мамлакатларимиз ўртасидаги турли йўналишлардаги икки томонлама ҳамкорликни янада чуқурлаштириш зарурати қайд этилди.

■ Жаҳон АА

ЯНГИ ЦЕХ, ЯНГИ ИШ ЎРИНЛАРИ

Президентимизнинг Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгесининг навбатдан ташқари сессиясида **«Бизнинг бугунги кундаги энг асосий вазифамиз, орзу-интилишимиз — халқимизга муносиб турмуш шароити яратиб бериш.., одамларнинг ҳаётини яхшилаш, бу борадаги кенг кўламли тадбирларни амалга оширишдан иборатдир»** деган сўзларидан келиб чиққан ҳолда Тўрткўл туманида бир қатор хайрли ишларга қўл урилди. Тумандаги «Баракат-Тўрткўл» матлубот ҳиссадорлик жамияти қошида қисқа вақт ичида янги ишлаб чиқариш цехи барпо этилиб, маҳсулот бера бошлади. Бу ерда ҳозир уч турдаги печенье, бир неча хил карамел, шарқ ширинликлари, нон, макарон маҳсулотлари тайёрланаяпти. Бир кеча-кундузда 6 тоннагача маҳсулот ишлаб чиқариш қувватига эга цехда 40 нафар киши иш билан таъминланди. Яқин кунларда иш икки сменада ташкил этилгач, яна шунча ишчи ўрни очилади.

Маҳсулотлар сифати ва нисбатан арзон нархи истеъмолчиларга манзур бўлмоқда.

■ Шарофат ЙЎЛДОШЕВА, «Ўзбекистон овози» мухбири

МУШОҲАДА ЖАСОРАТИ

«Мабодо, давримизнинг долзарб эҳтиёжларидан келиб чиқадиган бўлсак, тарихдан кулни эмас, балки оловни олиш кераклиги тўғрисидаги доно нақл ҳамиша ёдда тутилиши даркор. Бу эса биздан илғор дунёқарашни, юксак маданиятни, чуқур назарий даражани талаб этадики, қайсиким, буларсиз баркамол жамиятни барпо этишга интилиш яхши истаклигича қолиб кетаверади».

...Бу залворли фикрлар 14-15 йил илгари айтилган, матбуотда эълон қилинган. Бу файласуф олим, жамоат ва фан арбоби, кўплаб назарий-илмий, публицистик асарлар муаллифи, марҳум Сулаймон Азимов қаламига мансубдир.

Дарҳақиқат, ўтмиш ва келажак оралиғида гап кетадиган бўлса, Сулаймон Азимов чуқур ўйга толар, мавзу тарихга бориб тақалса, хийла жиддийлашарди. Хотираларни варақлаб шуни англамоқ мумкинки, у киши тарихни сохталаштиришга, тарихий ҳақиқатларни инкор этишга бутунлай қарши бўлган. Ёлғонга қарши қатъий фикрлар билан жавоб берар, бу борада ўта қайсар эди Сулаймон Азимов. Хулласи, одатдаги «қолип»ларга мос тушмайдиган одам эди у.

Сулаймон Азимов хотирасидан:

«...Тарихга нисбатан муносабат ҳамма пайтларда ҳам жорий замона ҳамда келажакка ёндашишнинг ўзига хос кўрсаткичи бўлиб келган. Мана, оддий бир мисол: ўз халқининг тарихини билиш ўзга халқлар ўтмишига, уларнинг турмушига, маданиятига, урф-одати, қарашлари ва ҳоказоларга ҳурмат билан ёндошиш имкониятини беради. Баъзан, ўтмишни фақат хато, қусур, адашишлар тарихидан иборат, деб билиб, унга қарши чинакам урушлар эълон қиламиз. Бу ўринда тарихий обидалар, ёдгорликларни бузишни, йўқотишни ўтмиш устидан қозонган ғалабаларимиз, деб эътироф этамиз. 1940 йилда тасодифан Хивада хоннинг зарбхонасини бузиб, ғиштларини турмани таъмирлаш учун ташиб кетишаётганлигининг устидан чиқиб қолдим.. Аралашишга тўғри келди. Худди ана шундай тарзда, миллатчиликка қарши кураш никоби остида миллий музика асбобларини синдирдик. Чунки, «байналмилалчилар»нинг тасаввури бўйича музикачилар пианино чалишлари керак эди. Бу ҳол, эҳтимол, жуда кулгули туюлар. Аммо, менинг назаримда, шунга ўхшаш кўплаб нарсаларни тушунишда биз ҳанузгача ўша давр даражасидан унчалик узоққа кетганимизча йўқ».

Ўз вақтида бу сингари фикрлар билдириш ўзига хос жасорат, тўғрисўзликни тақозо этган. Сулаймон Азимов, асосан, фалсафий мантиқ ва тарихий тафаккур кучига таяниб фикр билдирарди. 40-йиллар... С. Азимов Марказий Қўмита бюросининг мажлисларида, раҳбарларни, кўпинча, ноқулай аҳволга тушириб қўядиган, ўзига хос мулоҳазаларига эга бўлади. У кўр-кўрона ва сўзсиз бўйсунишга асосланган раҳбарлик усулларини асло «ҳазм» қилолмасди. У пайтдаги раҳбарлар эса маълумотсизликни ўзига хос фазилат, деб ҳисоблаганлар. Мана шундай бир шароитда кадрларнинг ташкилий-партиявий ишлари хусусида ўз фикр-мулоҳазасига эга бўлишлари қанчалик қийин эканлигини тасаввур этиш мушкул эмас. Бундай ҳоллар ҳуқуқни муҳофаза қилиш идораларида ҳам учраб турарди. Хусусан, С. Азимовга мувофиқ, «Советларга қарши исёнчи ташкилотнинг қатнашчиси» сифатида, қамоқ жазосига ҳукм этилади. Бунга сабаб — у 1940 йили у айрим раҳбарларга партияда, жамиятда жорий этилаётган дохийбозликдан норози эканлигини айтади. Унинг бу борадаги фикр-мулоҳазалари қуйидагича эди: **«Совет ҳокимияти асосан, сўзда, қоғоздагина мавжуд: мамлакатнинг ақлий, маънавий имкониятларидан на иқтисодда, на бошқа соҳаларда фойдаланилмаяпти; шаҳарнинг қишлоққа ёрдамини кучайтириш зарур: бизнинг муваффақиятларимиз тасодифий, мағлубиятларимиз эса қонуний, табиийдир; одамлар ўзларини тўлқинлантираётган нарсаларни гапириш имкониятига эга бўлмаган шароитда ичларига қараб ўсадилар: мабодо, бизда кимдир ниманидир айтмоқчи бўлса, у ҳолда, аввал, умуман, бизда ҳамма нарса ўз жойидалигини, камчиликлар эса айрим ҳолатлардагина деб, ақлини пешлаб олиши лозим; халқлар дўстлиги кўпроқ шиорий даражада; ўтмиш хусусида фақат салбий гапирамиз; номустақиллик одамлар авлоди шаклланмоқда; буларнинг ҳаммаси, эртами-кечми, ҳалокатга олиб келмай илож йўқ».**

Ана шу беғараз, куюнчаклик билан айтилган фикрлар Сулаймон Азимовни қарийб 15 йил — 1941 йилдан то 1955 йилгача Владимир қамоқхонасининг маҳбуси ва Сибирда ўрмон кесувчи бўлишига маҳкум этди. Устига-устак, С. Азимовни рўкач қилиб, бегуноҳ кишиларни ҳам ҳибсга олиб, қамаганлар. Шундан билиш мумкинки, Азимов «ўта хавфли жиноятчи» бўлган. Ўзбекнинг хассос шоири Муҳаммад Юсуфнинг «Қора қуёш» достонида қуйидагича битиклар бор:

«Сибирдаги саргардонлик йилларим, — эслайди С.Азимов, — бир ҳамюртим билан учрашиб қолдим. Йиғлаб кўришдик. Ҳол-аҳвол сўрашдик. Мен уни ҳам, ўзимга ўхшаб, беайб бадарға бўлганлардан бири эканлигини сезиб турсам-да, сўрадим:

— Сизни нега қамадилар, биродар?

— Сулаймон Азимовнинг «думи»сан, деб!

— Кимнинг-кимнинг?

— Айтдим-ку, Азимовнинг...

Анчадан кейин, бир оз ўзимга келиб, секин бориб елкасидан қучдим:

— Уни танийсизми?

— Йўқ, кўрмаганман...

— Унда келинг, танишволайлик, — дедим. — Менман ўша сиз айтган одам!..»

Сулаймон Азимовнинг эътиқоди, тоза фикрати боис кўплар унга ҳавас қилганлар, ундан ибрат олишга ҳаракат қилганлар. Мана, улардан бири, машҳур геолог олим, академик Иброҳим Ҳамрабоевнинг эсдаликларидан:

«Ҳамма ўзидан-ўзи ва ёнберидан ҳадиксирайдиган бўлиб қолди. Ўзган шаҳридан анча-мунча, шу жумладан, менинг поччам Раҳимжон Қори, кейинроқ (1942 йилда) бувамнинг жияни Сулаймон Азимов ҳам ҳибсга олинган эди. Бу ерда Сулаймон Азимов шахси тўғрисида икки оғиз сўз айтиш зарур: кейинги йиллар биз барча ўзганликлар уни «тоға», деб атардик. Агар Ўзганда иккита доно, аллома дунёга келган бўлса, шулардан бири тоға, агар битта бўлса, ёлғиз ўшанинг ўзи эди. Москвадаги фалсафа институтини Ўрта Осиёдан бориб битирганларнинг биринчиси эди. У киши ўз фаолияти даврида Йўлдош Охунбоевнинг шахсий котиби, «Қизил Ўзбекистон» газетасининг масъул муҳаррири, Ўзбекистон маданият вазирининг муовини, Ўзбекистон Фанлар академияси фалсафа ва ҳуқуқ институтининг бўлим бошлиғи бўлиб ишлаган. Атоқли файласуф, нотиқ, чуқур билимдон, идроки ниҳоятда ўткир одам эди раҳматли тоғамиз. Шуниси ҳайрон қоларли эдики, идораларда очиқдан-очиқ қаллоблик ва муттаҳамлик қилганлар қолиб, халққа ва давлатга хизмати синган обрўли, ўқимишли одамлар қамалдилар».

Ҳа, минглаб юртдошларимиз сингари туҳмат ва маломат тошлари Сулаймон Азимовни ҳам четлаб ўтмади. Ўзбек зиёлисининг гоҳо миллий, гоҳо умуммиллий

БУГУН — ҚАТАҒОН ҚУРБОНЛАРИНИ ЁД ЭТИШ КУНИ

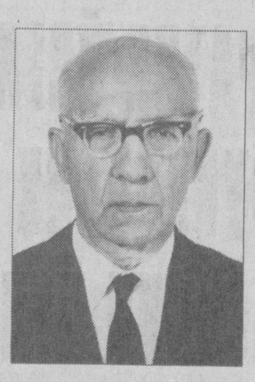

эҳтиёжлардан келиб чиқиб айтган фикрларини ҳазм этолмадилар «халқ оталари». Улар ўз манфаатлари йўлида ҳар қандай қабоҳатдан тап тортмадилар. Ана шу қабоҳат боис Сулаймон Азимов ҳам ўн беш йил совуқ ўлкаларда қамоқда бўлди, сарсон-саргардон кезди...

У киши билан яқин бўлган кишилардан бирининг хотираларида ёзилишича, 40-йилларнинг бошларида Сулаймон Азимов бир даврада: «Ё мамлакатимизнинг душманлари жуда кўп, ё ҳокимият халқ душманлари қўлида бўлса керак», деган экан. Ҳар қалай, бу гапларни айтиш осон бўлмаган бўлса керак, ўша пайтда. Ҳар бир нарсани тушуниб, билиб турган ўзбек зиёлиси учун бу гаплар, шунчаки ёки тушуниб-тушунмай айтилган бўлмай, балки, онглилик ва мантиқий мушоҳадалар маҳсули эди.

Аммо, энг муҳими, деярли 90 йиллик умрини ибратли ўтади бу инсон. У киши умрининг охирги паллаларида ҳам ҳаётга ташналикни, кучли хотирлаш қобилиятини, воқеаларни фаол идрок қилиш хислатларини сақлаб қолган. Домла Сулаймон Азимовнинг хонадонида ҳар қачон ҳам олимлар, ёзувчи-шоирлар, бастакорлар, ўқитувчиларни учратиш мумкин эди...Айниқса, мамлакатимиз мустақилликка эришгач, у киши жўшқин умр кечирди.

Дарвоқе, Сулаймон Азимовнинг бир нечта шогирдлари билан мулоқотда бўлдим, фикр олдим. Ҳайратланарлиси — барчасининг суҳбат сўнггидаги тилаги шу бўлди: устозимизнинг номлари абадийлаштирилса, хўб яхши иш бўлурди-да...

Кейин ўйланиб қолдим. Бир вақтлар устоз Сулаймон Азимов «Қизил Ўзбекистон» (ҳозирги «Ўзбекистон овози») газетасининг муҳаррири ҳам бўлган эканлар. Шунинг учун, юқоридаги, у инсоннинг шогирдлари айтган фикрни биз ҳам қўллаб-қувватласак, савоб иш бўлар, деб ўйладим.

■ Илҳом КАРОМОВ

ШАҲИДЛАР ЁД, РУҲЛАР ШОД БЎЛДИ

Наманган вилоят Маънавият ва маърифат кенгаши ҳамда ЎзХДП вакиллари иштирокида кўплаб маънавий-маърифий, тарғибот-ташвиқот тадбирлари ўтказилмоқда.

Улар ҳамкорлигида Наманган шаҳридаги «Ишчи» маҳалла фуқаролар йиғинида ўтказилган бу галги тадбир қатағон йиллари жабри остида навқирон ёшида ҳаётдан кўз юмган истеъдодли шоир Рафиқ Мўмин хотирасига бағишланди. Маҳалла фаоллари ҳамда шоир номи билан аталувчи 13-ўрта мактаб жамоаси ҳозир бўлган ушбу тадбирни республика Маънавият ва маърифат маркази вилоят бўлими раҳбари шоир Зиёвиддин Мансуров очди ва олиб борди.

13-ўрта мактабнинг ўзбек тили ва адабиёти ўқитувчиси Кимёхон Ибрагимова, шу мактаб ёшлар етакчиси Мадинахон Муллабоева, Рафиқ Мўминовнинг чевараси Ёнахон Мўминова ҳамда ХДП Наманган шаҳар кенгаши биринчи котиби Акмал Умаровларнинг сермазмун мулоҳазалари давра иштирокчиларида катта таассурот қолдирди.

Ана шундай хотира тадбирлари шаҳар халқ таълими бўлими фаоллари ҳамда Усмон Носир номли 51-мактаб жамоаси ҳузурида ҳам бўлиб ўтди. Истиқлол шарофати билан шаҳидлар ёд, руҳлар шод бўлди.

■ Дилмурод ЗИЁ

ЯНГИ АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ ВА ДАВР

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Матбуот хизмати, Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги вакиллари, Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети ҳамда Тошкент давлат иқтисодиёт университети талаба ва аспирантлари иштирокида «Ўзбекистон — Япония: янги ахборот технологиялари соҳасидаги ҳамкорлик» мавзуида масофали видеоанжуман бўлиб ўтди.

Юртимизда илк бор ўтказилаётган мазкур тадбирда давлатимиз раҳбари Ислом Каримов яқинда Кунчиқар мамлакатга буюрган расмий ташрифи чоғида Японияниг машҳур «Сони» компаниясининг мультимедиа маркази фаолияти билан танишар экан, мамлакатимизда ҳам ана шундай юқори технологияларни жорий этиш, жумладан, Тошкентда реал вақт режимида миллий масофали видеоанжуман ўтказиш ғоясини илгари сурганини таъкидлади.

Ана шу ғояни ҳаётга татбиқ этиш йўлида ташкил этилган ушбу анжуманда номи зикр этилган икки университет аспирант ва талабалари ўртасида Японияниг ижтимоий-иқтисодий ҳаёти, мамлакатларимиз ўртасида тобора ривожланиб бораётган ҳамкорлик алоқаларининг бугуни ва истиқболи, Юртбошимизнинг Кунчиқар мамлакатга сафари чоғида имзоланган ҳужжатларнинг мазмун-моҳияти ва аҳамияти билан боғлиқ мавзуларда савол-жавоблар бўлиб ўтди.

Тадбирда Ўзбекистон Республикаси Президентининг Матбуот котиби Р.Жумаев сўзга чиқди.

■ (ЎзА)

ИПАКЧИЛИК ҚАДИМ

Пилладан чиройли газламалар ишлаб чиқариш ўзбек халқимизга қадим-қадимдан маълум. Собиқ иттифоқ даврида Ўзбекистонда ишлаб чиқарилган ипак маҳсулотлари нафақат Ўрта Осиёда, балки Россия орқали Япония, Хитой, Европа ва Америка қитъаси мамлакатларида ҳам юқори баҳоларда сотилган. Ва у давлат хазинасига катта даромад келтирган.

Дастлаб шойи матолар косибларнинг уйларида ўрнатилган қўл дастгоҳларида ишлаб чиқарилган. Ўтган асрнинг 20-30-йилларида ҳунармандлар артелларга бирлаштирилиб, «хон атлас»ни механик тўқув дастгоҳларида тўқиш ташкил этилди.

Шойи ишлаб чиқариш саноатининг мамлакатимизда барпо этилиши ҳам шу йилларда Фарғона, Бухоро, Марғилон, Самарқанд шаҳарларида пиллакашлик фабрикалари ташкил этилиши билан бошланди. Уларда шойи ишлаб чиқариш саноати ривожланган Хитой, Япония, Франция, Италия ва бошқа давлатлардаги сингари крепдешин, крепжоржет, крепшифон, крепсатин сингари газламалар билан бирга суньий ипак ва бошқа кимёвий ипларидан ҳам матолар тайёрлаш йўлга қўйилди.

Шойи газламаларнинг яна бир катта гуруҳи, аврли газламалар — «хон атлас», беқасам, банорас ва шулар туркумидаги матоларнинг хилма-хил (табиий ипакнинг суньий ипак билан аралашмаси ва суньий ипакдан ишлаб чиқарилган) турлари нафақат аёлларимиз безакли кўйлакларини тикишда, балки ҳар бир ўзбек оиласида пардалар, дастурхонлар, кўрпача, кўрпа, ёстиқлар тикишда ҳам кенг ишлатилади.

60-йилларида Ўзбекистон аврли газламаларга бўлган эҳтиёжнинг ошиши — уларни йирик саноат асосида ишлаб чиқаришни тақозо этди. Марғилонда атлас ишлаб чиқариш бирлашмаси, Наманганда аврли газламалар комбинати ташкил этилди. Шаҳрихон, Избоскан (Андижон вилояти), Косонсой (Наманган вилояти), Бойсун (Сурхондарё) шаҳарларида шойи тўқиш фабрикалари ишга туширилди. Улар асосан аврли газламалар ишлаб чиқаришга ихтисослаштирилди.

1

2

Ўтган асрнинг 80-йиллари охирида республикамизда шойи газламалар ишлаб чиқариш ҳажмининг кўпайишига деярли ташкил этилган янги қувватлар ҳисобига эришилди. Лекин ишлаб чиқариш техникаси ва технологиялари «жисмонан» ва «маънавий» эскирганлиги (айрим жиҳозлар 30-40 йиллаб ўзгартирилмаган) саноатини ривожлантиришга кенг имконият очиб берди.

Республика Президенти 1998 йил 30 март куни «Республика ипакчилик тармоғини бошқаришни янада такомиллаштириш тадбирлари тўғрисида» Фармон қабул қилди. Бунга қадар тармоқ иккита идорага бўлинган эди. Масалан, Қишлоқ хўжалиги вазирлиги тизимидаги корхоналар ипак қурти пилласини етиштириш, тайёрлаш ва уни дастлабки қайта ишлаш, зотли ва саноат қурт уруғини ишлаб чиқариш, тут дарахти қўчатлари етиштириш билан шуғулланарди. Вазирлик таркибига ипакчилик бўйича республика ва вилоят ишлаб чиқариш бирлашмалари, наслли қурт уруғ етиштирувчи станциялар, қурт уруғи заводлари, пиллачилик хўжаликлари, шунингдек, бош пилла қуритиш корхоналари (пиллахоналар) бириктирилган эди. Пиллахоналар, асосан пилла тайёрлаш ва уни дастлабки қайта ишлаш (асосан қуритиш) ҳамда қуруқ пиллани пиллакашлик фабрикаларига сотиш билан машғул эди.

Пиллакашлик ва шойи тўқиш фабрикалари (комбинатлари) эса бошқа идора — «Ўзбекенгилсаноат» уюшмаси таркибида эди. Уларнинг асосий вазифаси — ипак хомашёси ва улардан матолар ишлаб чиқаришдан иборат эди. Тармоқнинг бундай тарқоқлиги турли хил меъёрий ҳужжатлар талаб қилиб, натижада ипак сифатига салбий таъсир кўрсатарди. Тармоқни ривожлантиришда ягона илмий-техникавий сиёсат юритишга ҳалал бериб, пилланинг нархи устида тортишувлар, зиддиятлар келтириб чиқаради. Ҳолбуки, ривожланган чет мамлакатларда ипакчилик бир бутун ягона тармоқ бўлиб, у уруғ тайёрлаш ва ипак қуртларини боқишдан тортиб, то ипак хомашёси, шойи матолар ва тикувчилик маҳсулотлари тайёрлашни ўз ичига олади.

3

Фармондан сўнг кўп ўтмай бизда ҳам тизим ягона уюшма — «Ўзбек ипаги»га бирлашди. Уюшма таркибида бугунги кунда 20 дан ортиқ ипакни қайта ишлаш корхоналари мавжуд. Улардан 10 таси пиллакашлик, 6 таси шойи тўқиш ва яна 6 таси қўшма корхоналардир.

Ипакни қайта ишлаш корхоналарининг асосий қисми Фарғона водийсида жойлашган. Улар мамлакатимизда ишлаб чиқарилаётган хом ипакнинг 2/3 қисмини ва ипак чиқиндиларидан олинаётган йигирилган ипнинг 100 фоизини тайёрлаб берди.

Салоҳиятдаги минтақада ҳозир мамлакатимиздаги катта хом ипак ишлаб чиқарувчи корхоналаридан бири — «Буюк ипак йўли» ҲЖ фаолият кўрсатмоқда. У 2001 йилда Ўзбекистонда ишлаб чиқарилган хом ипакнинг 20 фоизини ишлаб чиқарди. Минтақада Ўзбекистонда ишлаб чиқариладиган шойи матоларнинг 17 фоизини ташкил этган «Атлас» ҳиссадорлик жамияти ҳам жойлашган.

Не ажиб саодатки, айнан энг улуғ, энг азиз байрам — Ватанимиз мустақиллигининг 11 йиллик шодиёналари арафасида Навоий — Учқудуқ —Султон Увайстоғ — Нукус темир йўлида йўловчи поездлар қатнови бошланди.

ИСТИҚЛОЛ ЙЎЛИДИР БУ...

Қизилқум барханларини оралаб, Оролбўйи минтақасининг беадад кенгликлари бўйлаб ўтган пўлат излар мамлакатимизнинг ягона темир йўл тизимига уланди. Бу ҳудудларда истиқомат қиладиган ватандошларимизнинг асрий орзуси ушалди: мамлакат пойтахти — Тошкентга энг яқин, энг қулай йўл очилди.

Диёримиз аҳлининг узоғини яқин, оғирини енгил қилиш баробарида, юртимиз тараққиётида бекиёс иқтисодий-ижтимоий аҳамият касб этувчи мазкур улкан иншоотнинг ишга туширилиши халқимизга чексиз ғурур ва қувонч бағишламоқда.

Ушбу бемисл иншоот ғояси ва қурилишининг ташаббускори бўлган Президентимиз Ислом Каримов номига ватандошларимиз йўллаётган самимий дил сўзларида ҳам шу ҳақда сўз боради. Жумладан, Қаллибек Камолов, Норбой Эшмуродов, Махмуд Идирисов, Бердибой Қурбонов, Жалел Муятдинов, Василий Вольнов, Сапарбой Султонов ва Ағитой Адилов каби қорақалпоғистонлик бир гуруҳ уруш ва меҳнат фахрийларининг Юртбошимизга мактубида шундай сатрлар бор:

«Муҳтарам Ислом Абдуғаниевич!

Абадий мустақиллигимизнинг ўн бир йиллик байрами арафасида — республикамиз халқи катта қувонч билан Сизга чуқур миннатдорлигини изҳор қилади. Чунки, Сизнинг ташаббусингиз ва— оталарча ғамхўрлигингиз туфайли бунёд этилган Навоий — Учқудуқ — Султон Увайстоғ — Нукус янги темир йўл тармоғининг Қарияларни қадрлаш йилида ишга туширилиши тарихий воқеа бўлиб, буни халқимиз чексиз қувонч билан эътироф этмоқда.

«Аср магистрали» дея таърифланаётган бу улкан иншоотнинг қуриб битказилиши республикамиз аҳлининг узоғини яқин қилиш билан бирга, шимолий минтақамиз ривожига, мамлакатимизнинг тараққиётига хизмат қилиб, халқимизни янги бунёдкорлик ишларига руҳлантиради.

Қорақалпоғистон халқи, айниқса, фахрийлари Сизнинг халқпарвар, узоқни кўзлаб юритаётган сиёсатингизни, юртимиздаги яратувчилик ишларини, кенг қамровли ислоҳотларни қатъий қўллаб-қувватламоқда. Сизга сиҳат-саломатлик, узоқ умр, Ватанимизнинг буюк келажаги йўлидаги эзгу ишларингизда доимо зафарлар тилаймиз!»

Дарҳақиқат, олис мозийда Буюк ипак йўлининг қанчадан-қанча савдо карвонлари бетиним ўтиб-қайтган, бунинг натижаси ўлароқ маданияти юксалган, тараққиёти гуркираган диёримизда мустақилликнинг дастлабки давриданоқ Президентимиз ташаббуси ва раҳнамолигида йўлсозлик ишлари, транспорт ва коммуникация тизимини жадал ривожлантириш, юк ташиш ва йўловчиларга хизмат кўрсатишни тубдан яхшилаш масалаларига катта эътибор қаратилаётир.

Куни кеча янги пўлат излар бўйлаб йўлга чиққан «Тошкент — Нукус — Тошкент» йўналишидаги дастлабки поезднинг илк йўловчилари қаторида сафарда юриб, мазкур темир йўл линиясининг ишга туширилиши, ҳақиқатан ҳам, мамлакатимиз тараққиётида янги саҳифа, халқимиз ҳаётида файзли воқеа бўлганини қалбдан ҳис этдик.

Вазирлар Маҳкамасининг 1993 йилдаги қарорига мувофиқ бошлаб юборилган Учқудуқ — Мискин — Тўрткўл — Султон Увайстоғ йўналишидаги янги темир йўлни бунёд этишда ўтган давр мобайнида жуда катта ҳажмдаги ишлар бажарилди. Навоий — Учқудуқ, Нукус — Султон Увайстоғ темир йўл линиялари тўла таъмирланди. Тинчлик — Учқудуқ-2 участкасида таҳминан юз километрлик темир йўлнинг устки қисмини мустаҳкамлаш ишлари бажарилгани туфайли мазкур участкада поездлар ҳаракатини соатига 100 километргача ошириш имконияти юзага келди.

— Қарийб ўн йиллик амалий тажрибамдан келиб чиқиб шуни айтишим мумкинки, янги йўлда поездларнинг соатига 80-100 километр тезликда ҳаракатланиши энг мақбул натижадир, — дейди поезднинг бош кондуктори Рафиқ Зайнуддинов. — Умуман олганда, ҳамма нарса, шу жумладан, темир йўл ҳам қаровни, эътиборни талаб этади. Агар янги йўлга тегишлича хизмат кўрсатиб турилса, яқин келажакда поездларнинг ҳаракатланиш тезлигини бундан ҳам яхшилашга эришиш ҳеч гап эмас.

Қизилқум — қуми, тупроғи, онда-сонда учраб қоладиган уюм-уюм тошлари, ҳатто саксовул, юлғун, ёвшан, қорақулоқ, каврак каби ўсимликларининг ранги ҳам қизғиш, бир сўз билан айтганда, исми жисмига монанд бепоён саҳро. Табиийки, об-ҳавоси доимо ўзгариб турадиган Қизилқумнинг шафқатсиз шароитида, ёзнинг 50 даражадан ошадиган жазирамасида ёйинки қишнинг қирчиллама қорли-аёзли кунларида қум барханлари бағрида пўлат излар ўрнатишнинг ўзи бўлмайди. Бу, аввало, ишбошилардан мукаммал лойиҳа асосида иш юритишни, ишчилардан эса фидокорона меҳнат талаб этади.

Шу боис, биринчи навбатда, қурилиш жойларида ҳар бир пасту баландлик, қум, қор кўчиш, сел ўтиш ҳудудларини обдон ўрганиб, мураккаб жойлар бўйича қўшимча тадбирларни кўзда тутувчи мукаммал лойиҳалар тайёрланди. Сўнгра навбат қудратли техника соҳибларига етди.

Янги темир йўл қурилишида Қорақалпоғистон Республикаси, Навоий, Бухоро, Хоразм вилоятлари пудратчи ташкилотлари, умуман, бутун юртимиз меҳнат аҳлининг ҳиссаси катта бўлди. Мутахассислар, ишчи ва қурувчиларимизнинг машаққатли меҳнати, пешона тери эвазига янги темир йўл қурилиши билан боғлиқ кенг кўламли ишлар муддатидан олдин уддаланди.

— Шўролар даврида Термиздан то қўшни Тожикистоннинг яқин ҳудудигача бўлган 114 километр масофадаги темир йўл тўққиз йил деганда зўрға қуриб битказилгани эсимда, — дейди ушбу тизимда 40 йил ишлаган меҳнат фахрийси Тошмамат ака Рустамов. — Боз устига, қурилишни бошлашга рухсат олиш ва тегишли маблағ ажратилишига эришиш учун маҳаллий раҳбарлар бўзчининг мокисидек йиллаб Москвага қатнаганди. Айни шу жиҳатдан ҳам бугун мазкур янги темир йўлнинг ишга туширилишини том маънода мустақиллигимизнинг меваси, эзгу ниятлар билан қўл урган ишимизнинг хайрли натижаси деб биламан.

Янги темир йўлнинг аҳамияти ғалла ва нефть мустақиллигига қиёсланаётгани бежиз эмас. Эндиликда мазкур йўналиш бўйича ҳаракатланувчи поездларнинг Туркманистон ҳудудини четлаб ўтиши туфайли ушбу қўшни давлат ҳудудидан юк ташиш учун унга тўланадиган валюта маблағлари тежалмоқда. Юртимизнинг корхоналарида ишлаб чиқарилган кимёвий ва минерал ўғитлар, қурилиш маҳсулотларини жойларга етказиш чоғида мазкур мамлакат ҳудудидан олиб ўтиш билан боғлиқ ортиқча вақтни оладиган расмиятчиликлар ҳам барҳам топди.

— Бугунги тарихий воқеани ҳар қанча байрам қилсак ярашади, — дейди «Қизилқумнодирметаллолтин» давлат концерни раиси вазифасини бажарувчи Евгений Толстов. — Янги йўл биргина бизнинг комбинатимиз фаолияти учун қанчадан-қанча қулайликлар яратди. Ҳозир марказдан корхонамизга зарур маҳсулотларни ташиб келиш вақтининг ўзи уч кеча-кундузга қисқарди. Умуман, янги йўл шарофати билан ҳозиргача мамлакатимиз юк ташишдан қўшимча 6,1 миллиард сўм даромад олди.

Йўл бўйида қад ростлаган Учқудуқ-2, Мойлисой, Қурали, Бузаубой, Дунгулук, Бургутли, Мискин, Тўрткўл, Элликқалъа, Беруний каби бир-биридан кўркам бекатлар, разъездлар, темирйўлчилар учун қурилган замонавий коттежлар, дўконлар, тиббиёт масканлари, бошқа хил маданий-маиший хизмат шахобчалари жойлашган бинолар кўзни қамаштиради.

«Учқудуқ-2» бекатида поезд вагонларига ичимлик сув ғамлаб олинаётганига гувоҳ бўлдик.

— Қуш учса қаноти, одам юрса оёғи куядиган бу манзилларда илгари муздек, шаффоф тоза сув топиш амри маҳол эди, — дейди учқудуқлик темирйўлчи йигитлар. — Яқин кунларда станция атрофида жойлашган турар-жойларгача ичимлик сув билан тўла таъминланади. Бу ҳам янги йўлнинг қутлуғ шарофатидир.

Яна бир муҳим жиҳат — Президентимиз Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгесининг навбатдан ташқари сессиясида темир йўл фойдаланишга топширилгач, минг нафар қорақалпоқ йигит-қизи иш билан таъмин этилажагини алоҳида таъкидлаганди. Биз ана шу йигит-қизларнинг аксариятини иш устида учратдик.

— Ҳамширалик курсида ўқиб юрган кезларимда темир йўл тизими бўйича ўқишга танлов эълон қилинганидан хабар топдим, — дейди поезднинг 4-вагони йўлбошловчиси Салима Жавмутбоева. — Танловда ғолиб чиқиб, йигирма нафар қўғиротлик ҳамюртим қаторида Тошкент темир йўл мактабида бир йил таҳсил олгач, ишга жойлашдим.

...Бу йўллар, севимли шоиримиз Абдулла Орипов сафар чоғида лутф этганидек, фарзандини кенг бағрида меҳр билан тутиб турган она қўлларига ўхшайди. Бу қўллар кафтида келажагимиз вояга етади, истиқболимиз парвариш топади.

Тилагимиз, орзуимиз — бу йўлларда доимо тинчлик ва фаровонлик неъматларини ортган карвонлар юрсин.

Бу йўлларда китобу дафтар, қаламу давот, илму маърифат юкларини ортган поездлар юрсин.

Бу йўлларда тўйчилар, тўйбошчилар, совчилар, бахтиёр келин-куёвлар юрсин.

Ватандошларимиз бу саодатли йўллардан ўтажак улуғ карвонларни ҳар доим бугунгидек нонтуз ва гуллар билан шодон кутиб олиб, хушвақтлик ила «Оқ йўл!» тилаб қолсин.

■ **Ғулом МИРЗО,**
ЎзА махсус мухбири

ТАРАҚҚИЁТИМИЗНИНГ ЯНГИ БОСҚИЧИ

ПРЕЗИДЕНТ ИСЛОМ КАРИМОВ МАЪРУЗАСИНИ ЎҚИБ

Мамлакат раҳбарининг ҳар бир маърузаси, нутқи алоҳида аҳамиятга эга, албатта. Чунки Юртбоши мамлакатда амалга оширилган улкан ишларни ҳам, камчилик ва муаммоларни ҳам таҳлил этади, истиқболдаги режаларни белгилаб беради.

Президент Ислом Каримовнинг Олий Мажлиснинг тўққизинчи сессиясидаги маърузаси шу нуқтаи назардан қараганда янада аҳамиятли кўринади. Ушбу маруза дастурий аҳамиятга молик. Зеро, унинг «Ўзбекистонда демократик ўзгаришларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамияти асосларини шакллантиришнинг асосий йўналишлари» деб аталиши ҳам шундан далолат бериб турибди.

Истиқлолимизнинг биринчи ўн йиллиги якунланди, иккинчи ўн йилликка қадам қўйдик.

Мана шу ўтган қисқа даврнинг ҳар йили, ҳаттоки ҳар ойи ўн йилларга татигуликдир. Шу ўн йил мобайнида мамлакатимизда амалга оширилган ишлар — саноат ва қишлоқ хўжалигида, фан ва маданиятда, умуман барча соҳада — ўзининг салмоғи, мазмун-моҳияти билан асрлар давомида қилиниши мумкин бўлган ишлардир. Биз наинки ҳар йили, балки деярли ҳар ойда янги бир иншоот, корхона ишга тушишига ўрганиб қолдик. Бундай шиддат, бундай суръат, бундай бунёдкорлик қаерда, қайси мамлакатда бор? Қайси мамлакат истиқлолга эришганидан сўнг орадан беш йил ўтиб ўз машинасига эга бўлган? Қайси давлат атиги тўрт-беш йил давомида ғалла, нефть, энергия мустақиллигини таъминлай олган? Ёхуд қайси давлат мустақил ҳаётининг ўн йили ичида дунёнинг манаман деган давлатлари билан стратегик ҳамкорликка эришган?

Бундай мисолларни ўнлаб, юзлаб келтириш мумкин.

Президентимиз айтганидай, ўтган йиллар осон кечгани йўқ. Ички ва ташқи душманларнинг қутқуси бот-бот тинч-тотув яшашимизга, улуғвор ишларни ўз вақтида амалга оширишимизга халақит бериб турди. Афсуски, бу ҳолат ҳали-ҳамон батамом тугагани йўқ. Юртбошимиз ўз маърузасида буларнинг ҳаммасини атрофлича таҳлил этиб берди.

Бироқ бир ҳол бугун ўзимизга ҳам, бизга ҳавас билан, ҳаттоки ҳасад билан қарайдиганларга ҳам аён. Ўзбекистон мустақилликнинг илк кунлариданоқ йўлни тўғри белгилади, ҳеч кимнинг маслаҳату дашномларига эътибор бермади. Ислом Каримов Ўзбекистоннинг ўзига хос ва ўзига мос йўли бор, ҳеч кимга эргашмайди, ҳеч кимдан нусха кўчирмайди, деб баралла айтди. Ва мамлакат тараққиётининг машҳур беш тамойилини эълон қилди. Бугун у тараққиётнинг «ўзбек модели» сифатида жаҳонга машҳур.

Халқаро саҳнада ҳам ўзаро тенг ҳамкорлик тамойилига амал қилди. Германиянинг «Франкфурт-Алгемайни» газетаси мухбирининг «Ўзбекистон наҳотки ҳеч кимдан ёрдам сўрамайди?» деган саволига Президентимиз: «Ўзбекистон ҳеч кимдан садақа сўрамаган ва бундан кейин ҳам сўрамайди. Ҳар қандай давлат билан ўзаро тенглик асосида ҳамкорлик қилишга тайёр», деб жавоб берган эди. Бу 1994 йилдаги гап. Ана шу гап, ана шу принцип бугун ҳам ўзгаргани йўқ. Ўзбекистон дунёда ўз ўрни, ўз мавқеи ва ўз овозига эга бўлишининг асосий сабаби ҳам ана шунда.

Демак, ўн йил ичида юртимиз иқтисодий, сиёсий, маънавий жиҳатдан, жамиятда демократия тамойилларини шакллантириш борасида муайян бир поғонага кўтарилди. Таъбир жоиз бўлса, ҳаётимизда, жамиятимизда янги давр, янги босқич бошланди. Ана шу янги даврда, янги босқичда нималарга алоҳида эътибор бериш, қайси масалаларни биринчи галда ҳал этиш лозимлигини Президентимиз кечаги маърузасида аниқ белгилаб берди. Бинобарин, ўн йиллик тажриба, эришилган ютуқлар, йўл қўйилган камчиликлар атрофлича хулоса чиқаришга асос беради.

Масалан, матбуот соҳасини олайлик. Оммавий ахборот воситаларини эркинлаштириш борасида маълум натижаларга эришилди, тажриба тўпланди. Аммо бу жараён суст кетаётгани ҳам аниқ. Бунинг сабабини Юртбошимиз шундай изоҳлайди: **«Мамлакатимиз оммавий ахборот воситалари узоқ вақтлар давомида мафкуравий ва маъмурий назорат остида ишлагани туфайли уларнинг ҳалибери бу ҳолатдан чиқиши, аввало, психологик жиҳатдан ўзини эркин ҳис этиши қийин кечмоқда.»**

Бир ҳолга эътибор берайлик: матбуотнинг эркин бўлишини мамлакат раҳбари истаяпти, керак бўлса талаб қиляпти. Ҳолбуки, «фалон мамлакат ҳукумати фалон газетани, анаву телеканални ёпиб қўйибди, пистон давлатда газета муҳаррири ишдан олинибди ёки қамалибди,» қабилидаги хабарларни ўқиб, эшитиб турамиз. Ўзбекистонда эса давлат раҳбарининг ўзи журналистларни эркин фикр айтишга, ҳар бир масалани чуқур ўрганиб, ўзининг қарашларини баён қилишга даъват этмоқда. Аммо ҳуқуқий-демократик жамият қураётган эканмиз, ўша машҳур беш тамойилнинг бари мамлакатда қонун устуворлигини таъминлашга қаратилган экан, ҳамма нарса, айтилаётган ҳар бир сўз ҳам қонун доирасида бўлмоғи лозим. Ютуқлар билан бирга камчиликларни ҳам кўрсатиш керак, деймиз... Лекин гоҳида меъёрни унутиб қўямиз.

Камчиликни ёзиш дегани кимнидир дўппослаш, ҳақ-ноҳақ бадном қилиш дегани эмас, албатта. Камчилик ҳақида шўро даврида ги каби фельетон эмас, балки таҳлилий мақола ёзиш даркор. Биламизку, шўро даврида ги фельетонларда ишдаги камчиликлар билан бир қаторда (баъзан масаланинг бу томони четда қолиб кетарди) муайян бир раҳбарнинг шахсияти, ҳатто оилавий аҳволигача шармандаи шармисор қилинар эди. Шу билан ўша одам партиядан ўчирилар ва ишдан кетар эди. Ҳолбуки, маълум бир корхона, хўжалик ёки ташкилотдаги камчилик ва нуқсонлар хусусида ёзилганда масала чуқур, атрофлича таҳлил қилиниши, уларнинг объектив ва субъектив сабаблари очиб берилмоғи, холис кўрсатилмоғи керак. Шундагина ёзилган мақола ўша ташкилотга ва унинг мисолида бошқаларга ҳам ўз камчиликларини тузатиб олишида ёрдам беради. Зеро, мамлакатнинг иқтисодий тараққиётида, жамиятда демократияни кенг жорий қилишда, одамлар тафаккурини ўзгартиришда оммавий ахборот воситаларининг, демакки, журналистларнинг ўрни ва роли беқиёс. Оммавий ахборот воситалари бекорга «тўртинчи ҳокимият» номини олмаган. Бу ном ҳар бир журналист зиммасига катта масъулият юклайди...

Мамлакатимиз, халқимиз янги довонга кўтарилди. Одатда одам янги поғонага чиққанида бир зум нафасини ростлаб, босиб ўтган йўлига хаёлан назар ташлайди, қилган ишларини ҳам, бажаришга улгурмаган режаларини ҳам таҳлил этади. Ислом Каримов юрт раҳбари сифатида Олий Мажлиснинг тўққизинчи сессиясидаги маърузасида шундай қилди: ўн йиллик тарихимизни мухтасар таҳлил этиб, ютуқларимизни ҳам, бошимиздан кечган машаққатли, синовли воқеаларни ҳам яна бир бор эслатди. Энг муҳими, жамиятимизнинг, ҳаётимизнинг янги босқичи қандай бўлишини белгилаб берди. Энди ўзбекистонликман, ўзбекман деган ҳар бир инсон бундан хулоса чиқармоғи, шу дастурий маруза асосида ўз режасини тузиб олмоғи керак.

Бугун Ўзбекистон халқининг фикрлаш тарзи ўзгарди, тафаккури ўзгарди. Ўтган ўн йилнинг шиддатига, мисли кўрилмаган сакрашларига бардош беролмаганлар аллақачон аравадан тушиб қолган. Бугунги Ўзбекистон аҳли бир жону бир тан бўлиб мамлакатимизни ҳар томонлама тараққий этган, чинакам буюк давлатлар сафидан ўрин олиши учун меҳнат қилмоқда. Буни шу йилнинг январида бўлиб ўтган умумхалқ референдуми ҳам тасдиқлади.

Янги босқичда, янги даврда йўлимиз янада равон, турмушимиз бундан-да фаровон бўлишига ишонамиз. Зотан, барча саъй-ҳаракатларини, фаолиятини халқининг бахти, порлоқ келажагига бағишлаган Ислом Каримовдай йўлбошчиси бўлган ва ўз йўлбошчиси атрофига жипслашиб, элим деб, юртим деб ёниб яшашни ўзига одат қилиб олган халқ ҳеч қачон, ҳеч кимдан кам бўлмайди.

■ **Маматқул ҲАЗРАТҚУЛОВ (ЎзА)**

ИҚТИСОД ВА ИСЛОҲОТ

АЖДОДЛАР МЕРОСИ

Фақат Мустақилликгина барча соҳалар қатори, республикамизнинг асосий хомашёларидан бири — ипак ишлаб чиқариш ва шойи тўқиш саноатини ривожлантиришга кенг имконият очиб берди

Шунингдек, Самарқанд вилоятида кўп йиллардан бери республикамиз ипак саноати ривожига катта улуш қўшаётган «Ҳужум» ҳиссадорлик жамияти фаолият кўрсатмоқда. Шаҳрисабздаги «Кумуш» ҳиссадорлик жамияти ишлаб чиқараётган хом ипак республикада салмоқли ўрин тутади. 2002 йилда корхона акцияларининг бир қисмини Англиянинг «Carthill Invesment» компанияси сотиб олди. Натижада «Кумуш» ҲЖ негизида Ўзбекистон — Буюк Британия қўшма корхонаси ташкил этилди. Келгусида чет эл сармояси ҳисобига корхонани қайта жиҳозлаш режалаштирилган. Бухоро вилоятида фаолият кўрсатаётган «Бухоро ипаги» ҲЖ хусусида ҳам шундай фикрларни билдириш мумкин. Бу корхона негизида Хитой республикаси билан ташкил этилган «Бухоро-Хвашен» қўшма корхонаси маҳсулотлари бугунги кунда ишлаб чиқарилаётган хомашё ва тайёр маҳсулотлар сифатида тубдан яхшилаш, уларни дунё бозорида рақобатлаша олишини таъминлаш вазифаси турибди.

Бу мақсадга эришиш учун етказилиши кузатилмоқда. Лойиҳани маблағ билан таъминлаш Юртбошимизнинг 1999 йилги Сеулга ташрифи якунларига кўра Кореянинг Эксимбанки томонидан амалга оширилади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг республикамиздаги етиштирилган пиллани ўзимизда тўла қайта ишлашни таъминлаш мақсадида уюшма корхоналарига 2002-2006 йилларда Хитой, Япония, Италия ва Кореяда сўнгги фан ва техника ютуқлари асосида ишлаб чиқарилган пилла чувиш автоматлари ва ёрдамчи лаборатория асбоб-ускуналари ўрнатилиши режалаштирилган. Лойиҳанинг жорий этилиши натижасида хом ипак ишлаб чиқариш ҳажмининг 2525 тоннага 2000 йил февралдаги фармони билан мамлакатимиздан пиллани олиб чиқиб кетиш маън этилди. Натижада республикамизда ишлаб чиқарилаётган тайёр ва ярим тайёр ипак маҳсулотларни экспорт қилиш имкони яратилди.

Уюшманинг чет эл инвестициясини республикамизга келтириш борасида қилган ҳаракатлари натижасида чет эл фирмалари билан 6 та қўшма корхона ташкил этилди. Буларнинг ичида энг каттаси Япония компаниялари иштирокида ташкил этилган «Silk Road» Ўзбек-Япония қўшма корхонасидир. Бу инвестицион лойиҳанинг нархи 7 миллион АҚШ доллари бўлиб, шундан 2 миллон доллари таъсис фондидир. Шу кунларда қўшма корхонада ишлаб чиқарилган маҳсулот, яъни ипак чиқиндиларидан йигирилган ипак ипининг деярли 100 фоизи экспорт қилинмоқда.

Газламалар, жумладан, ипакли газламалар ўтган икки асрнинг 50-йилларигача ўсимликлардан, рангли тупроқлардан ва маъданлардан ажратиб олинган бўёвчи моддалар билан бўялган. Лекин 1850-йиллардан бошлаб химия ва кон саноатининг ривожланиши ва синтетик бўёвчи моддаларни яратилиши сабабли газламаларни табиий бўёқлар билан бўяш деярли тўхтаган. Дунё бўйича ҳозир ишлаб чиқарилаётган табиий, аралаш ва синтетик газламаларнинг барчаси синтетик бўёвчи моддалар билан бўялмоқда. Синтетик бўёвчи моддани синтез қилишда бирламчи модда сифатида кўмир, нефть ва турли газлар ишлатилаяпти.

Уюшмада синтетик бўёвчи моддаларнинг одам организмига зарарини камайтириш ҳамда ипакни ва ипакли маҳсулотларнинг табиийлигини сақлаб қолиш мақсадида уларни табиий бўёвчи моддалар билан бўяш ишлари бошлаб юборилди. 1999 йилдан «Турон шойиси», «Марғилон ипак газламаси» ва «Атлас» ҲЖ ларининг лабораторияларида турли ўсимликларнинг илдизи, барги ва меваларнинг пўчоқларидан табиий бўёвчи моддаларни ажратиб олиш ва уни ипакни бўяшда қўллаш бўйича иш бошланган. Бугунги кунда уюшма корхоналарида ишлаб чиқарилаётган тоза ипакли газламаларнинг ҳажми 2,5-3,0 миллион метр эканлигини ҳисобга олиб, мазкур корхоналарга қарашли ҳудудларга бу ҳажмдаги матоларни бўяш учун хомашё ҳисобланган ранг берувчи ўсимликлар дала (плантация)лари ташкил қилинган.

Ўрта Осиёда ва Шарқда пиллани, ипакни, ипакли матонинг одам организмига фойдали эканлигини билганлар. Табиблар пилла қобиғидан милклар яллиғланиб, шишиб кетганда, тилиниб шилинганида даволовчи восита сифатида фойдаланганлар. Жарроҳлик ишларида баданнинг кесилган жойлари ипакдан тайёрланган ип билан тикилган, ипак нафақат кесилган жойларни бириктириб турувчи, балки ярага даволовчи, тузатувчи таъсир кўрсатган, микроблар ривожланишини тўхтатган.

Бугунги кунларда уюшма таркибидаги корхоналарда 60 га яқин турда ипакли газламалар ишлаб чиқарилмоқда. Буларга крепли, жаккардли, техника соҳаларида махсус мақсадларда ишлатиладиган, аврли ва бошқа турдаги газламаларни кўрсатишимиз мумкин. Уларнинг барчаси халқ хўжалигида ўз мавқеи, ўз нуфузига эга.

Доимо соғ-саломат бўлай десангиз, Ўзбекистон дея аталмиш юртимизда, қуёш тафтига тўйган, тут баргидан пилла ўраган, нозик ва нафис тайёрланган кийим-кечакларини кийинг, узоқ умр кўринг!

■ **Ҳамза БОБОЖОНОВ,**
«Ўзбекистон ипаги» уюшмаси «Шойи» акциядорлик компанияси бошқармаси бошлиғи.
Эркин ОЛИМБОЕВ,
Тошкент тўқимачилик ва енгил саноати институти профессори

«ШАЙХОНТОҲУР ТЕКСТИЛЬ»

ЎЗБЕК-ТУРК ҚЎШМА КОРХОНАСИ

ўзбекистонлик барча фуқароларни энг улуғ, энг азиз байрам — МУСТАҚИЛЛИКНИНГ 11 ЙИЛЛИГИ билан қутлайди.

Бизнинг қўшма корхонамиз ҳам мустақиллик шарофати билан барпо этилган. Корхонамизда ҳозир 500 нафардан зиёд киши фаолият кўрсатади. Ўзбекистон пахтасидан тайёрланган кийим-кечаклар юз фоиз чет элга, асосан АҚШ, Германия ва Россияга экспорт қилинмоқда.

Корхонамиз Ўзбекистон иқтисодиётини ривожлантиришга ҳисса қўшаётгани билан фахрланамиз. Биз келажакда корхонамизни янада кенгайтириш ва янги иш жойларини очишни режалаштирганмиз.

СЕРЖИЛО ТАФАККУР ДУРДОНАЛАРИДАН*

ТЕРЕСА ДЕ ХЕСУС – ИСПАН МУТАФАККИРИ.XVII АСРДА ЯШАГАН:

♦ Ўлмаганимдан ўлаётибман.

ЖОН ДРАЙДЕН – ИНГЛИЗ ЁЗУВЧИСИ. 1631-1700 ЙИЛЛАРДА ЯШАГАН:

♦ Яхши ифодаланган фикр барча тилларда оқилона жаранглайди.

♦ Сабр-тоқатли кишининг ғазабидан кўрқ.

ЖОН ЛОКК – ИНГЛИЗ ФАЙЛАСУФИ. 1632–1704 ЙИЛЛАРДА ЯШАГАН:

♦ Бутун инсоният эътироф этган ҳақиқатлар йўқ.

♦ Мен ҳақиқатни излаётирман ва, у қачонки ҳамда қаердан келмасин, мен ҳамиша ундан ҳурсандман.

♦ Айрим нарсаларни билиб бўлмаслигидан келиб чиқиб, ҳар қандай билимни инкор этмайлик.

♦ Илм-фанни ўргатиш яхши маънавий қобилияти бор кишилардаги фазилатларни ривожлантиришга кўмаклашади; бундай қобилиятларга эга бўлмаган кишиларни у янада ахмоқроқ ва ярамасроқ қилиб қўяди, холос.

♦ Одамларнинг ишлари – уларнинг фикрларининг энг яхши таржимонлари. (Айтишларича, мазкур пурҳикмат ибора Локкнинг севимли матали бўлган).

♦ Мардлик – барча қолган фазилатларнинг соқчиси ва таянчи ...

♦ Биз дуч келадиган одамларнинг ўнтадан тўққизтаси, қандай бўлсалар, тарбия туфайли, худди шундай – яхши ёки ёмон, фойдали ёки зарарли бўладилар.

♦ Ёмон тарбияли кишида жасорат – қўполликка, олимлик – майдакашликка, сўзамоллик – масхарабозликка, оддийлик – даҳалликка, кўнгилчанлик – хушомадгўйликка айланади.

♦ Бу ҳаётда бирон-бир киши табиатан бахтли бўлиши мумкинми? – Йўқ, бўла олмайди.

♦ Эҳтиеллик билимнинг етишмовчилигини тўлдиради.

♦ Бизнинг барчамиз – атрофимиздаги нарсалардан рангланувчи, ўзига хос бўқаламунлармиз.

♦ Ўз мулкидан осойишта ва бехатар фойдаланишга интилиш одамларни жамиятга киришларининг асосий мақсадидир, мазкур жамиятда ўрнатилган қонунлар эса бунинг асосий қуроли ва воситаси бўлиб хизмат қиладилар.

♦ Фазилатни кўпроқ туғма эканлиги учун эмас, балки, фойдалилиги боис маъқуллайдилар.

♦ Камроқ қонунлар яратинглар, бироқ, уларга риоя этилишини кузатинглар.

♦ Бутун халқнинг фаровонлиги болаларни тўғри тарбиялашга боғлиқ.

♦ Ахлоқий қоидалар исботталабдирлар, демак, улар туғма эмаслар.

♦ Нутқ сўзлаётганнинг сўзини бўлишдан ортиқроқ қўполлик йўқ.

♦ Мантиқ тафаккурнинг анатомиясидир.

♦ Бола яхши кўрмаган кишининг уни жазолашга ҳаки йўқ.

♦ Раҳбарга, ўргатишга қараганда, буйруқ бериш осонроқ.

БАРУХ СПИНОЗА – ГОЛЛАНД ФАЙЛАСУФИ. 1632–1677 ЙИЛЛАРДА ЯШАГАН:

♦ Ҳар қандай таъриф чеклашдир.

♦ Худо бизга чекланган ақл ва чексиз иродани берди, бироқ, у бизни нима мақсадда яратганини билмаймиз.

♦ Қалблар қурол билан эмас, балки, меҳр-муҳаббат ва олижаноблик билан забт этиладилар.

♦ Ҳеч ким ҳасадга, ўзини ўзи ерга урувчилардек, мойил бўлмайди.

♦ Кўрқув руҳнинг заифлиги оқибатида вужудга келади.

♦ Тушунмоқ – муросанинг ибтидоси.

♦ Одамга одамдан фойдалироқ ҳеч нима йўқ.

♦ Одам билан унинг қуллиги ҳақида эмас, балки, эркинлиги тўғрисида суҳбатлашиш яхшироқ.

♦ Кимки ҳамма нарсани қонунлар билан бошқаришни хоҳлар экан, у иллатларни, уларни бартараф этишга қараганда, кўпроқ қўзғатади.

♦ Йиғлаш эмас, кулиш эмас, нафратланиш эмас, балки, тушунмоқ!

♦ Худонинг иродасига мурожаат қилмагунингизгача, одамлар сабабларнинг сабаблари ҳақида сўрашдан тўхтамайдилар...

♦ Ҳамма нарсага абадият нуқтаи назаридан қара.

♦ Инсоннинг чинакам бахт-саодати ва ҳузур-ҳаловати фақат донолик ҳамда ҳақиқатни билишда.

♦ Хоҳиш-истакда одамнинг моҳияти ифодаланади.

♦ Билимсизлик – баҳона эмас. Нодонлик – далил эмас.

♦ Агар ҳаётнинг сизга кулиб боқишини истасангиз, аввал унга ўзингизнинг яхши кайфиятингизни инъом этинг.

♦ Павелнинг Петр ҳақидаги сўзлари, бизга, Петрга қараганда, кўпроқ Павел тўғрисида гапирадилар.

♦ Ажойиблик қийиндир.

ИСААК НЬЮТОН – ИНГЛИЗ РИЁЗИЁТЧИСИ, ФАЛАКИЁТЧИСИ, ФИЗИГИ ВА ИЛОҲИЁТЧИСИ. 1643 - 1727 ЙИЛЛАРДА ЯШАГАН:

♦ Даҳо – маълум йўналишда жамланган фикрнинг матонатидир.

♦ Агар мен бошқалардан узоқни кўрган бўлсам, бу – паҳлавонларнинг елкасида турганлигим учундир.

■ **Русчадан Муҳаммад РАҲИМ ўғли таржимаси**

*Давоми. Боши газетанинг аввалги шанба (2001 йил 27 октябрдан бошлаб) сонларида.

ИҚТИСОДИЁТ ЯНГИЛИКЛАРИ

ШАҲРИСАБЗДА АМЕРИКАЧА ТАОМ

«Шаҳрисабзконсерва» очиқ ҳиссадорлик жамияти жамоаси маккажўхоридан «америкача таом» тайёрлай бошлади.

— Мен шу йилнинг июнь ойида Молдавиядаги «Кошница» консерва корхонасида бўлиб, у ердан тажриба ўрганиб қайтдим, дейди корхона технологи Зиёдулла Хушматов. Улар ширин жўхори таомини металл идишларда ишлаб чиқаришар экан. Будапештлик ҳамкорлар билан алоқа боғладик ва АҚШнинг «Ак-Девелопмат компани» ташкилотидан 3 та машина сотиб олдик. Улар соатига 2 тонна жўхори донини сўтасидан ажратиб беради. Венгрияда ишлаб чиқарилган ускуналар эса жўхори донларини ювиб, тозалайди. Маҳсулот 650 граммлик шиша идишларга қуйилади...

— Мана, еб кўринг, қайнатилган думбул жўхори таъми бор, — суҳбатга қўшилди цех бошлиғи Абдураззоқ Узоқов. — Аммо унга нисбатан тотли ва ёқимли. Чунки, биз консервалаш учун сув, туз, шакар ишлатдик. Маккжўхориси ҳам алоҳида нав. Китоб туманининг «Зарафшон» ширкатида етиштирилган. Йил охиригача харидорларга 500 минг шартли банка консерва етказиб берамиз.

— Ҳар корхона маҳсулотининг бозорда ўз харидори бор, — суҳбатга қўшилди цех бошлиғи Абдураззоқ Узоқов. — Аммо унга нисбатан тотли ва ёқимли. Чунки, биз консервалаш учун сув, туз, шакар ишлатдик. Маккжўхориси ҳам алоҳида нав. Китоб туманининг «Зарафшон» ширкатида етиштирилган. Йил охиригача харидорларга 500 минг шартли банка консерва етказиб берамиз.

— Ҳар корхона маҳсулотининг бозорда ўз харидори бўлади, — давом этди хиссадорлик жамияти раиси, Олий Мажлис депутати Неъмат Исмоилов. — Бу йил Шаҳрисабзнинг қутлуғ 2700 йиллик тўйи нишонланади. Янги маҳсулотимиз «Шаҳрисабз — 2700 йил» тамғаси билан чиқади. Жамоа билан келишиб, 83 хил маҳсулотимизга шу тамға босадиган бўлдик.

■ **Юнус УЗОҚОВ, «Ўзбекистон овози» мухбири**

МУСТАҚИЛЛИК АЙЁМИНГИЗ МУБОРАК БЎЛСИН!

«ЯХШИ НИЯТ» ТЕЛЕВИЗИОН УЙ-ЖОЙ ПУЛ-БУЮМ ЛОТЕРЕЯСИ 84-ТИРАЖИДА ЮТГАН ЧИПТАЛАР РАҚАМЛАРИ ҚИСҚА ЖАДВАЛИ

Чипталар, жадвал охиридан бошлаб, халтадан чиқмаган рақамлар бўйича текширилади. Ана шундай рақамдан биронтасининг чиптада мавжудлиги уни ютуқсизга айлантиради. Агар халтадан чиқмаган барча рақамлар чиптада мавжуд бўлса, унда ушбу чипта қўшимча турда ютуқли ҳисобланади. Сўнгра чипта сериясининг 1, 2, 3, 4 ва 5-турларда тўғри келиши текширилади. 6-турдан бошлаб мазкур турдаги рақамнинг чиптадаги мавжудлиги текширилади.

1 ТУР
2
85
90
55
17
25
73
78
56
9
Сони: 2
Телевизор
Чипталар рақами
10005099.1
60015315.3

2 ТУР
23
64
37
67
53
77
83
86
13
52
1
36
34
59
19
71
10
28
42
29
38
80
69
Сони: 1
Телевизор
Чипта рақами
50020485.1

3 ТУР
44
21
82
84
22
14
61
26
11
Сони: 3
Сумма:
1500000
Чипталар рақами
30003253.1
40025176.2
60024324.1

4 ТУР
57
35
88
3
89
12
24
68
48
63
65
49
74
26
7
66
5
15
87
16
79
30
Сони: 2
Сумма:
5500000
Чипталар рақами
20018441.3
90030823.1

5 ТУР
31
43
Сони: 2
Телевизор
Чипталар рақами
40013589.1
70028329.3

6 ТУР
76
39
Сони: 3
Телевизор
Чипталар рақами
10013318.3
50003128.1
80013492.1

7 ТУР
51
Сони: 3
Телевизор
Чипталар рақами
30002532.3
60008591.2
70003729.3

8 ТУР
41
Сони: 4
Телевизор
Чипталар рақами
10030751.2
20023609.2
80002217.3
90003174.3

9 ТУР
18
Сони: 6
Телевизор
Чипталар рақами
10026215.1
30006858.1
60009356.1
70006722.2
70015283.1
80002392.3

10 ТУР
45
Сони: 6
Телевизор
Чипталар рақами
10020138.2
50004958.1
60004103.3
60029431.3
80007014.2
90029181.3

11 ТУР
70
Сони: 6
Сумма: 1500

12 ТУР
47
Сони: 6
Сумма: 1400
13 ТУР
32
Сони: 9
Сумма: 1300

14 ТУР
58
Сони: 16
Сумма: 1200

15 ТУР
33
Сони: 18
Сумма: 1100

16 ТУР
75
Сони: 17
Сумма: 1000

17 ТУР
60
Сони: 44
Сумма: 900

18 ТУР
72
Сони: 56
Сумма: 800

19 ТУР
81
Сони: 89
Сумма: 700

20 ТУР
27
Сони: 142
Сумма: 600

21 ТУР
50
Сони: 251
Сумма: 500

22 ТУР
40
Сони: 338
Сумма: 400

23 ТУР
46
Сони: 422
Сумма: 300

Қўшимча тур
Сони: 12
Сумма: 900

Халтадан чиқмаган шарлар:
4,
6,
8,
20,
54,
62

"Яхши Ният" телевизион уй-жой пул-буюм лотереясининг 2002 йил 5 сентябрдаги 85-тиражида ўйналадиган супер-ютуқлар:

Ютуқлар ҳар чоршанба соат 14.00 дан кейин ютуқли чипта кўрсатилган заҳоти "Лаура" ХФ сида берилади. Манзил: Тошкент шаҳри, Шевченко кучаси, 8 уй. Мўлжал: "Украинка" дўкони. Тел: 8(3712) 56-25-54, 56-26-60.

Пул ютуқлари Миробод тумани Халқ банки бўлимлари ҳамда "Лаура" ХФсида ва чипта тарқатувчилар томонидан берилади.

"ЯХШИ НИЯТ" телелотереяси чипталарини газета дўконларидан ва чипта тарқатувчилардан олиш мумкин.

"ЯХШИ НИЯТ" телелотереясининг ўйинлари ҳар ҳафтанинг пайшанба куни соат 18.30 да ЎзТВнинг 1-канали орқали намойиш этилади.

«Яхши ният» телевизион уй-жой пул-буюм лотереясининг 2002 йил 12 сентябрдаги 86-тиражида ўйналадиган ютуқлар:

1 ТУР – ҳар бир ютуқ соҳибига телевизор,
2 ТУР – ҳар бир ютуқ соҳибига телевизор,
3 ТУР – 2 хонали уй, Тошкент шаҳри (4500000 сўм)
4 ТУР – «Нексия» автомобили,
5-10 ТУРЛАР – ҳар бир ютуқ соҳибига телевизор,
Қолган турларда пул ютуқлари.
Чипта баҳоси – 300 сўм

«Яхши Ният» чипталарини газета дўконларидан ва чипта тарқатувчилардан сотиб олиш мумкин.
Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлигининг 2000 йил 27 октябрдаги 400-сонли лицензияси.

САХИЙ КУЗ САХОВАТИ

Мустақиллик байрами арафасида пойтахтимизда савдо ярмаркаларини ташкил этиш анъанага айланган. Мана шу кунларда азим шаҳарнинг турли нуқталарида олтин куз неъматларидан иборат қишлоқ хўжалик маҳсулотлари билан савдо қилинмоқда. Шу муносабат билан мухбиримиз «Ўзмевасабзавотузумсаноат» холдинг компанияси қишлоқ хўжалиги бошқармаси бошлиғи Шавкат Шамсиев билан суҳбатлашди.

— Энг улуғ, энг азиз айём арафасида тошкентликларга куз ноз-неъматларини иньом этишга ҳаракат қилмоқдамиз, — дейди Шавкат Мухиддинович. — Савдо ярмаркасига турли сабзавотлар—картошка, мева-узум келтирилган. 9 вилоятдан бугунгача 300 тоннадан зиёд маҳсулотлар олиб келинди. Хусусан, Андижон вилоятидан 25 тонна сабзавот, 6 тонна картошка, шунча узум, 7 тоннадан кўпроқ сарҳил мевалар тухфа қилинди. Наманганлик миришкорлар ҳам жами 50 тоннага яқин маҳсулот келтиришди.

Албатта, бу маҳсулотлар компаниямизнинг вилоятлардаги фирмаларига қарашли ширкат хўжаликларида етиштирилган. Ярмаркаларда мева-сабзавотлар қатори тайёр маҳсулотлар билан ҳам савдо қилинмоқда. Қайта ишланган — шарбат, консерва ва мурабболар пештахталарга қўйилган. Муҳими, савдо қилинаётган маҳсулотлар бозор нархидан 1,5-2,5 баробар арзон. Жумладан, бозорларда узум 350-400 сўм бўлса, ярмаркада 80-120 сўмдан харид қилиш мумкин. Ёки бозордан 250-300 сўмга олма харид қилгандан кўра, ярмаркаларда сотилаётган 50-75 сўмлик мевалар маъқул келади, деган умиддаман. Шунингдек, картошка, помидорлар ҳам бозор нархидан анча арзонга сотиляпти. Бундай сарҳил мева ва сабзавотлар Тошкент вилоятининг «Қибрай» ва «Паркент» ширкат хўжаликларида, Андижон вилоятининг Охунбобоев ва Т.Мирзаев номли ҳамда «Истиқлол» хўжаликларида ёки Наманган вилоятининг «Соҳилобод», Бобур номли ширкат хўжаликларида етиштирилган.

Савдо ярмаркаси 10 сентябрга қадар давом этади. Тошкентнинг барча туманларида алоҳида ажратилган гўшаларда уюштирилган ярмарка маҳсулотларини кунда, кунора янгилаб туришга, бозорларимизни қўшимча неъматлар билан тўлдиришга ҳаракат қилинмоқда. Бир сўз билан айтганда, бундай ярмаркада хизмат кўрсатиш билан одамлар кайфиятини кўтаришга, байрам дастурхони янада кўркам ва тўкин бўлишига ҳаракат қиламиз.

■ **Роҳила ИСМАТУЛЛАЕВА ёзиб олди**

■ **Шавкат АКРАМОВ олган суратлар**

ХДП ҲАЁТИДАН

ФАОЛЛИК БАҲСЛАРДА БИЛИНАДИ

«Ўзбекистон Халқ демократик партияси ташкилотларининг мамлакатимиздаги демократик ислоҳотлар янги босқичидаги вазифалари» тўғрисидаги ягона кун тартиби билан ўтказилган мажлислар икки ойлиги тугади.

Акмал Икромов туманининг 96 та бошланғич партия ташкилотларидан 87 тасида шундай тадбирлар бўлиб ўтди. Уларда 2,5 мингдан ортиқ партия аъзолари қатнашди ва кўтарилган мавзу бўйича ўз фикр-мулоҳазаларини билдирдилар.

«Осиё фууд» акциядорлик жамияти бошланғич партия ташкилотининг котиби Тўлқин Исаев депутатликка номзодларни тайёрлашда сиёсий партиянинг роли ҳақида фикр билдириб, янги парламентаризм шароитида депутатлар маҳорати нафақат давлат ишларида қатнашишида, балки сиёсий позициясини принципиал равишда ҳимоя қила олишида катта аҳамият касб этишини таъкидлади.

«Фотон» заводининг цех устаси Гулшода Зокирова эса: «Оммавий ахборот воситалари янги парламентаризм шароитида парламентда бўлиб ўтадиган баҳслар тўғрисида объектив ахборот тарқатишдан ташқари шу баҳсларда кўтарилган масалаларнинг моҳиятини тушунтириш вазифаларини адо этиши керак бўлади ва ушбу ишни улар албатта, сиёсий бетараф лик тамойилига асосланиб бажариши лозим», деган мулоҳазани билдирди.

■ **О. ҲОЖИМУҲАМЕДОВ ЎзХДП Акмал Икромов туман кенгаши котиби**

МАРКАЗ ИШГА ТУШДИ

Самарқанд шаҳри марказида яна бир янги муҳташам бино қад рослади. Мамлакатимиз мустақиллигининг 11 йиллиги ҳамда «Қарияларни қадрлаш йили» муносабати билан барпо этилган бу мажмуада вилоят оқсоқоллар кенгаши, маҳалла ҳамда «Нуроний» жамғармасининг вилоят бўлимлари фаолият олиб борадилар.

Ўзига хос Марказнинг бунёд этилиши ҳукуматимиз мустақиллик йилларида қарияларга, нуронийларга алоҳида эътибор бераётганлигининг яққол далилидир.

Марказнинг очилишида маҳалла оқсоқоллари, меҳнат фахрийлари ва кенг жамоатчилик иштирок этдилар. Сўзга чиққанлар юртимиз таянчи — маҳаллаларга катта эътибор қаратилаётганлиги ва қарияларга кўрсатилаётган юксак эҳтиром хусусида тўлқинланиб гапирдилар.

■ **Абдуғани МАМАСОДИҚОВ**

ҲУРМАТЛИ ВА АЗИЗ ЮРТДОШЛАР!

Барчангизни энг улуғ байрам билан муборакбод этамиз. Ҳаммаларингизга мустаҳкам соғлиқ, мамлакатимиз мустақиллигини мустаҳкамлаш ва кўп миллатли жонажон ватанимиз халқлари фаровонлигини юксалтириш йўлидаги эзгу ишларингизда буюк зафарлар тилаймиз.

Ҳар бир оилага, меҳнат жамоасига тинчлик, тотувлик, хуш кайфият ҳамиша ҳамроҳ бўлсин.

Ҳамма ўтган азизларимизни Оллоҳ раҳмат қилсин.

Халқаро Шароф Рашидов хайрия фонди Марказий Кенгашининг ҳайъати

«БЕШЁҒОЧ»

МАСЪУЛИЯТИ ЧЕКЛАНГАН ЖАМИЯТИ ЖАМОАСИ

Ватандошларимизни энг азиз, энг улуғ, энг тотли байрам билан муборакбод этади. Ушбу саодатли кунларда ҳар бир оилага тинчлик, тотувлик ва фаровонлик тилайди.

Бобо қуёш ўлкамиздан ҳамон ўз олов-оташини аямаяпти. Бироқ шундай жазирама кунларда бизнинг чанқовбосди ичимликларимиз, пиво ва минерал сувларимиз Сизга асқотади, азизлар! Шу боис уларни сотиб олинг ва баҳраманд бўлинг!

Газетанинг навбатдаги сони 1 сентябрь, якшанба куни чиқади

«Ўзбекистон овози» газетаси таҳририяти жамоаси «Тонг юлдузи» газетаси бош муҳаррири Умида Абдуазимовага отаси

Мурод АБДУАЗИМОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

«GOLDEN WING»

ЎЗБЕКИСТОН — ТУРКИЯ

қўшма корхонаси акциядорлик жамияти жамоаси

Ўзбекистон халқини, жаннатмакон диёр аҳлини энг азиз ва мукаррам байрам — Истиқлолнинг 11 йиллиги билан самимий муборакбод этади.

Ўн бир йил кўҳна тарих олдида гўё лаҳза бўлса-да, унинг салмоғи, салоҳияти ва қудрати беқиёсдир. Зеро, асрга татигулик йилларда мамлакатда мисли кўрилмаган ўзгаришлар рўй берди. Бу — узоқни кўзлаб амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотларнинг ёрқин самарасидир. Ўзбекистон халқини энг азиз, энг улуғ байрам билан табриклар эканмиз, тилагимиз: хонадонингиздан тинчлик-хотиржамлик, файзу барака аримасин, эзгу мақсадлар йўлида омад доимо ҳамроҳингиз бўлсин!

Golden Wing
O'zbekiston - Turkiya Qo'shma korhonasi Ochik aksiyadorlik jamiyati

TURE International Co. IN THE WORLD

Ўзбекистон халқини МУСТАҚИЛЛИКНИНГ 11 йиллиги муносабати билан самимий муборакбод этамиз!

Оллоҳ назари тушган диёрда яшаётган барча инсонларни қутлар эканмиз, ниятимиз — Мустақиллик шукуҳи абадий бўлсин! Бунёдкорлик ва тараққиёт йўлида хормай-толмай меҳнат қилаётган Ўзбекистон аҳлига куч-қувват, ғайрат-шижоат тилаймиз. Барчамизнинг эзгу ишларимизга ривож ва баракот ато этсин. Энг улуғ, энг азиз айём барчамизга қутлуғ бўлсин!

Ake-uke Nasrullah, Fathullah, Lutfullah, Halilullah Ture'ler ve Turan Ayaz

BOSH MUHARRIR
Safar OSTONOV

TAHRIR HAY'ATI

Abdulla ORIPOV
Abdulhafiz JALOLOV
Azimjon AYUPOV
Aziz NOSIROV
Ashur QODIROV
Bobir ALIMOV
Norbobo SHAKAROV (Bosh muharrir birinchi o'rinbosari)
Alimqul SULTONOV (Bosh muharrir o'rinbosari)
Andrey ORLOV (Bosh muharrir o'rinbosari «Golos Uzbekistana»)
Nomoz SA'DULLAYEV
Rahima HAKIMOVA
To'lepbergen QAIPBERGENOV
Farmon OMONOV

MUASSIS:
O'ZBEKISTON XALQ DEMOKRATIK PARTIYASI MARKAZIY KENGASHI

BOLIMLAR:
Siyosat, partya va xalqaro hayot 133-44-55
Ma'naviyat va ma'rifat 136-53-70
Ijtimoiy hayot va iqtisodiyot 133-20-36
Parlament va huquq 136-57-20
Axborot, sport va harbiy vatanparvarlik 133-21-43
Xatlar va ommaviy ishlar 133-12-56 (Tel. Faks)
Kotibiyat 133-72-83
Reklama va e'lonlar 133-38-55, 133-47-80 133-06-83 (Tel. Faks)

VILOYAT MUXBIRLARI:
Andijonda — 25-16-16
Buxoroda — 222-10-92
Gulistonda — 25-03-80
Jizzaxda — 5-49-85
Navoiyda — 3-39-20
Namanganda — 6-43-43
Nukusda — 222-70-12
Samarqandda — 35-20-54
Toshkentda — 133-44-55
Urganchda — 226-51-35
Farg'onada — 26-43-62
Qarshida — 4-61-35
Termizda — 3-79-98

MANZILIMIZ:
700000, TOSHKENT, MATBUOTCHILAR KO'CHASI, 32-UY.

Navbatchi
Sulaymon HAYDAROV

Gazeta «O'zbekiston ovozi»ning kompyuter markazida terildi va sahifalandi.
Sahifalovchi-dasturchi
Ikromjon ISMOILOV

«Sharq» nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosmaxonasida chop etildi.
Korxona manzili: Buyuk Turon ko'chasi, 41-uy.

Gazeta O'zbekiston Respublikasi Davlat Matbuot Qo'mitasida 00004-raqam bilan ro'yxatga olingan.
Gazeta ofset usulida, A-2 formatida bosildi.
Hajmi 2 bosma taboq.

«O'zbekiston ovozi» materiallarini ko'chirib bosish faqat tahririyat ruxsati bilan amalga oshiriladi.

Г — 771

uzb ovozi@sarkor.uz.

Topshirish vaqti — 21.00.
Topshirildi — 23-30
1 2 3 4 5 6

SOTUVDA ERKIN NARXDA